

VANHEMPIEN KOKEMUKSIA TUESTA SIJAISHUOLTOPROSESSIN AIKANA

Jasmin Toivanen ja Jutta Väisänen

Opinnäytetyö, syksy 2013

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) +

Lastentarhaopettajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Toivanen, Jasmin & Väisänen, Jutta. Vanhempien kokemuksia tuesta sijaishuoltoprosessin aikana. Oulu, syksy 2013, 53s., 2 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK) + lastentarhaopettajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyö oli työelämälähtöinen ja tuotettiin Oulussa toimivalle Heinäsalmikodille. Tarkoituksena oli kuvata, minkälaista tukea ja palveluita voitaisiin tarjota vanhemmille, joiden lapset ovat sijoitettuna Heinäsalmikotiin. Tavoitteena oli saada Heinäsalmikodin työntekijöiden tietoon vanhempien kokemukset tuesta ja palveluista.

Opinnäytetyö tehtiin laadullisena tutkimuksena. Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin lomakekyselyä. (N=4). Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Kokemukset tuen saamisesta olivat vaihtelevia. Vanhemmat toivoivat tukea sijoitetun nuoren itsenäistymisprosessiin sekä vanhemmuuden tukemiseen. Palveluista saadut kokemukset olivat myönteisiä. Kehitettävänä asiana nähtiin yhteistyö vanhempien ja Heinäsalmikodin työntekijöiden välillä.

Asiasanat: sijaishuolto, vanhemmuus, kvalitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Toivanen, Jasmin and Väisänen, Jutta. Parents' experiences of support during foster care process.

53 pages, 2 appendices. Language: Finnish. Oulu, autumn 2013.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option of Kindergarten teacher.

This study was working life oriented and produced for Heinäsalmikoti in Oulu, Finland. The purpose was to find out what kind of support and services could be offered to parents whose children have been placed in Heinäsalmikoti in order to avoid potential foster care customer relationships in the future. The aim was to get the information from the informants to the employees about these parents' experiences of support and services.

The study was made as a qualitative research. The data were collected from four parents (N=4) using questionnaires. The data were analyzed through inductive content analysis.

Experiences of the support were diverse. Parents wished to support young people's independence and to get support for their parenting. The experiences of services were positive. One developing idea was cooperation between parents and employees in Heinäsalmikoti.

Key words: foster care, parenthood, qualitative research

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 LAPSIPERHE JA VANHEMMUUS	8
2.1 Vanhemmuus sijaishuollossa	9
2.2 Vanhemmuuden haasteet	11
2.3 Vanhemmuuden tukeminen.....	12
3 LASTENSUOJELU	14
3.1 Sijaishuolto lastensuojelussa.....	15
3.2 Lasten ja nuorten jälkihuolto.....	17
4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	19
4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	20
4.2 Laadullinen lähestymistapa	21
4.3 Aineistonkeruumenetelmänä lomakekysely.....	22
4.4 Aineiston analysointi.....	24
5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	26
5.1 Vanhempien kokemukset tuesta vaihtelevia.....	26
5.2 Vanhempien kokemukset palveluista pääosin myönteisiä.....	28
5.3 Vanhempien kokemusten kautta saadut kehitysehdotukset.....	30
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	32
7 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS.....	33
7.1 Luotettavuus.....	33
7.2 Eettisyys	35
8 POHDINTA	37
8.1 Tulosten vertailua aikaisempiin tutkimuksiin.....	38
8.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet	39
LÄHTEET	41

LIITE 1: Saatekirje	49
LIITE 2: Kyselylomakerunko	50

1 JOHDANTO

Vuoden 2011 aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia ja nuoria oli yhteensä 17 409. Sijoitettujen lasten ja nuorten määrä nousi 1,4 prosenttia vuodesta 2010. Vuoden 2011 kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista ja nuorista laitoshoidon sijoituksen piiriin kuului 6 699 lasta ja nuorta. (Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2012, 6–7.)

Lastensuojelun kuormitus on lisääntynyt yli kaksinkertaiseksi 1990-luvulta. Tätä kuormituksen kasvua lastensuojelussa selittää vain osittain sosiaalisten ongelmien lisääntyminen. Kyseessä on myös palvelujen kokonaisuuden hallinnan heikkous ja siitä johtuva ohjautuminen lastensuojelun asiakkuuteen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, 13–14.) Kunta- ja palvelurakennemuutoksessa tulisi enemmän kiinnittää huomiota lasten, nuorten ja lapsiperheiden tuen ja palvelujen järjestämiseen kokonaisuutena (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012, 19). Perheiden tilanteiden parantamiseksi tulee kiinnittää huomiota siihen, että tehdään selvityksiä, joiden kautta saadaan tietoon lapsiperheiden tuen tarpeet, esimerkiksi millaisia palveluita tuotetaan ja millaisia puutteita palveluiden tarjoamisessa on perheiden näkökulmasta. Palvelujärjestelmää pitää kehittää yhteistyössä lasten ja lapsiperheiden kanssa. Vuoropuhelun mahdollistaminen edellyttää myös toimivaa palvelujärjestelmää. (Lastensuojelun Keskusliitto 2005, 18–20.)

Keskustelun kohteena yhteiskunnassamme on ollut jo pitkään perheiden jakaminen, lasten ja nuorten hyvinvointi sekä lapsiperhepalveluiden ja lastensuojelun tila. 1990-luvulla yleistyivät kriittiset arviot, kun lastensuojelu, erityisopetus ja lastenpsykiatria kuormittuivat nopeasti (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, 6). Vuonna 2008 voimaan tullut uusi lastensuojelulaki pyrkii edistämään lasten ja perheiden ongelmien varhaisempaa havaitsemista ja myös vähentämään varhaisemmalla tuella lastensuojelun tarvetta. Aikaisemmat selvitykset aiheesta osoittavat, että lain tavoite ei ole toteutunut. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012,

19.) Saadessamme lastentarhanopettajan pätevyyden kiinnostus perheiden hyvinvoinnista oli oleellisessa asemassa. Opinnäytetyön aiheen valitsemiseen vaikutti myös oma henkilökohtainen mielenkiintomme ja halusimme ottaa tähän keskusteluun mukaan lastensuojelun asiakkaiden näkökulman.

Opinnäytetyö on työelämälähtöinen ja se toteutettiin Auta Lasta ry:n Heinäsalmikodin kanssa, joka tarjoaa lastensuojelulain mukaista sijaishuoltoa, avo- ja jälkihuollon palveluja sijaishuollossa oleville perheille. Heinäsalmikodin toive oli selvittää, millaisia tuen ja palveluiden tarpeita vanhemmillä on ja kuinka niitä voitaisiin kehittää, jotta mahdolliselta sijaishuollon asiakkuudelta vältyttäisiin tulevaisuudessa ja lapsi voisi palata takaisin perheeseensä. Opinnäytetyön pohjalta saamme tietää, toimivatko Heinäsalmikodin tarjoama tuki sekä palvelut perheiden mielestä tarpeeksi hyvin, vai tulisiko niitä kehittää. Tämä toive nousi Heinäsalmikodin omista toistuvista uudelleen tapahtuvien sijoitusten kokemuksista.

2 LAPSIPERHE JA VANHEMMUUS

Perheitä, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia, kutsutaan lapsiperheiksi (Tilastokeskus 2013; Vilén, Seppänen, Tapio & Toivanen 2010, 10). Vuoden 2012 lopulla Suomessa asui 578 000 lapsiperhettä, tämä on 40 prosenttia koko väestöstä. Määrä on vähentynyt 2 100 perheellä edellisvuodesta. Tilastojen mukaan vuoden 2012 lopulla lapsiperheissä asui noin 1,83 alaikäistä lasta. Avioparin muodostama lapsiperhe on perhemuodoista yleisin. (Tilastokeskus 2013.)

Tilastokeskus määrittelee perheen muodostuvan samassa taloudessa asuvista ihmisistä. Perheet muodostuvat avio- ja avopareista, joilla on lapsia tai jotka ovat lapsettomia. Perheiksi luokitellaan myös rekisteröityneet nais- ja miesparit, sekä perheet joissa on vain yksi vanhempi. Avoparit määritellään samassa taloudessa asumisen mukaan. (Tilastokeskus 2013; Vilén, Seppänen, Tapio & Toivanen 2010, 10.) Perhe voidaan määritellä myös yhteiskunnan luonnolliseksi perusyhteisöksi, jota pidetään alkuperäisenä ja perustavana toimijana yhteiskunnassamme (Yesilova 2009, 11).

Vanhemmuutta ovat määritelleet lainsäädäntö ja eri asiantuntijat, mutta yhtä mieltä ollaan siitä, että puhuttaessa vanhemmuudesta keskustellaan lapsen hoivasta, huolenpidosta, suojelusta, huoltajuudesta, kasvatuksesta ja emotionaalisisesta kohtaamisesta (Saarnio 2004, 241). Vanhemmuus nähdään läpi elämän kestäväenä, peruuttamattomana ja usein muuttuvana tehtävänä sekä roolina. Vanhemmuutta voidaan määritellä jakamalla se eri osa-alueisiin. Vanhemmuus voi olla biologista, juridista, taloudellista, käytännöllistä tai psykologista vanhemmuutta. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 125.)

Vanhemmuus koetaan suhteena, joka rakentuu vuorovaikutukselle ja kiintymykselle (Martsola 2006, 45–46; Vilén ym. 2010, 124–125). Sitä ei nähdä asiana johon ollaan syntyjään jo kykeneviä, vaan siihen on kasvettava. Vanhemmuus

on suuri elämäntehtävä, jossa on mahdollisuus kasvaa ja kehittyä. Jokaisella ihmisellä on oma käsityksensä hyvästä vanhemmuudesta, eikä täydellistä vanhemmuutta ole olemassakaan. Vanhemmuus tuo mukanaan monia vastuullisia rooleja ja tehtäviä, kuten huoltajan, elämän opettajan, rajojen asettajan sekä rakkauden antajan roolit. (Vilén ym. 2010, 124–125.)

Lapsi tarvitsee turvallisen elinympäristön, läheisyyttä, huolenpitoa sekä rakkautta, sääntöjä ja rajoja (Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a.). Perheen tulee olla turvallinen paikka, jossa lapset kokevat tulevansa huomioiduksi ja rakastetuiksi juuri sellaisina kuin ovat. Perheessä lapsen tulee kokea, että häntä kunnioitetaan ja hän on tärkeä osa perhettä. (Aldén & Mission 2006, 30–31.)

Vanhemmuuteen vaikuttavat perheen sisäiset ja ulkoiset voimavarat, mutta myös parisuhde ja sen laatu, sekä oma elämäntilanne ja menneisyys (Järvinen ym. 2012, 124; Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a.). Sisäisiksi voimavaroiksi luokitellaan tietämys lapsen kehityksestä, kasvusta ja luonteenpiirteistä, kyky dialogisesta vuorovaikutuksesta lapsen kanssa sekä vanhemman kyky huomata lapsen tarpeet. Oma sosiaalinen tukiverkosto, kuten sukulaiset ja ystävät sekä vanhempien mahdollisuus ammattiapuun nähdään ulkoisina voimavaroina. (Järvinen ym. 2012, 124.)

2.1 Vanhemmuus sijaishuollossa

Sijaishuolto aiheuttaa voimakkaan kriisin lapsen ja vanhemman elämässä, oli syy kodin ulkopuoliselle sijoittamiselle mikä tahansa. Sekä vanhemmat että lapsi tarvitsevat tukea elämänmuutoksessaan. (Kujala 2003, 11.) Vanhemmat tarvitsevat tukea sijoitustilanteen tapahtuessa ja siitä johtuvien käytäntöjen ymmärtämisessä (Talja 2013, 26). Vanhemmille voi olla hankala ottaa vastaan tukea sellaiselta taholta, joka on tehnyt lapsesta sijoituspäätöksen. Tilannetta voi kuitenkin helpottaa, jos lapsen sijoitus on tapahtunut vanhempien kanssa yhteisymmärryksessä. Vanhempien tulee saada tukea pitkäkestoisesti lapsen sijoituksesta johtuvan kriisin läpikäymiseksi, voimavarojen löytämiseksi sekä niiden vahvistumiseksi. (Kujala 2003, 11.)

Lapsen sijoitustilannetta ohjaa erityisesti lapsen etu ja arvioinnissa korostetaan lapsen näkökulmaa. Vanhemman näkökulmasta lapsen sijoitus saattaa olla ristiriidassa vanhemmuuden kanssa. Vastuusosiaalityöntekijän tehtävä on sijaishuollon aikana huolehtia lapsen sijaishuollon ratkaisusta, sekä tukea perheen jälleenyhdistämistä huomioiden lapsen etu ja perheenjäsenten yksilölliset tekijät. (Pitkänen 2011, 20–21.) Lasten ja vanhempien välisen biologisen siteen voimakkuutta ei tule väheksyä. Vanhemmat tarvitsevat kypsyttelyä ja psyykkistä työtä sijoituksen yhteydessä sekä sen eri vaiheissa. Sijoitetun lapsen kannalta tietoisuus siitä, että hänen vanhemmistaan pidetään huolta, on tärkeä. (Sinkkonen 2001, 179–180.)

Lapsen elämässä voi olla useita eri sijoituksia, välillä kokeillaan kotona asumista ja epäonnistumisen myötä voi seurata uusi sijoitus. Tällä tavalla sijoitus- ja poissijoituskierte jatkuu. Viime vuosina on alettu tuomaan pysyväluonteista sijaishuoltoa näkyviin vaihtoehtona, jonka tavoitteena on saada huostaan otetuille lapsille pysyvät ihmissuhteet ja kasvuympäristö. (Pösö 2004, 202.) Sijoituksista muodostuu erityinen tilanne lapsen elämässä ja siirtymät eri sijaishuoltoapaikkojen välillä voivat olla haastavia ja sopeutumista vaativia. Siirtymävaiheissa keskeistä on huolehtia lapsen arjen ja hyvinvoinnin säilymisestä. (Känkänen 2009, 232.)

Lapsen sijoittaminen eroon perheestään koskettaa lasta, vanhempia, sukua ja työntekijöitä sekä heidän yhteisöjään (Törrönen 1999, 18). Lapsen sijoituksen myötä perheeseen heijastuu useita vaikutuksia, jotka määrittävät arjen ja perhesuhteiden rakentumista uusista lähtökohdista. Myös perhesuhteiden velvoitteissa sekä vastuussa ilmenee muutoksia, sillä vastuu lapsesta siirtyy vanhemmilta muille. Sijoituksen myötä vanhemmuus rakentuu kokonaan uusista lähtökohdista, eikä keskiössä enää ole lapsen ja vanhemman välinen hoiva- ja huolenpitosuhde. (Pitkänen 2011, 18–20.)

On esitetty myös näkemyksiä, joissa lastensuojelutyön ammatti-ideologinen perusta korostaa perhekokonaisuutta, jonka tärkeimpinä jäseninä ovat vanhemmat. Suurin tila perhetyössä on vanhemmilla ja lasten luotetaan hyötyvän

vanhempien saamasta avusta. Tästä syystä lasten tarpeiden täsmentämistä ei ole pidetty välttämättömänä. Perhetyön käynnistyttyä suojelun kohteena tulee olla lapsen sijaan aikuisen ja ammattilaisen välinen työskentelysuhde. (Hurtig 2003, 179–193.)

2.2 Vanhemmuuden haasteet

Vanhemmuuteen liittyy monia haasteita ja riskitekijöitä. Haasteiksi lapsiperheissä voivat muodostua perhe-elämän, työn sekä muiden keskeisten elinympäristöjen yhteen sovittaminen. Perhe koostuu henkilöistä, joilla jokaisella on omat tarpeensa ja elämänrytminsä, joten perheenjäsenten toiveiden yhteen sovittaminen voi aiheuttaa haasteita perhe-elämään. (Rönkä, Malinen & Lämsä 2009, 16.) Vanhemmuuteen liittyviä riskitekijöitä on vanhemman vakava sairastuminen, päihderiippuvuus tai vanhemman puutteellinen kyky hoitaa ja huolehtia lapsesta. Perhesuhteilla on myös tärkeä merkitys lapsen hyvinvoinnin kannalta. (Järvinen ym. 2012, 126–127; Leinonen 2004, 72.) Vanhempien alhainen koulutus sekä puutteet perheen perus elinoloissa voivat myös vaikuttaa lapsen hyvinvointiin (Järvinen ym. 2012, 126–127).

Vanhemmuudesta keskusteltaessa on noussut esiin huoli, jossa on puhuttu päihteiden käytöstä, pahoinvoinnista, masentuneisuudesta sekä mielenterveyspalveluiden tarpeiden lisääntymisestä. Lasten hoidon ja kasvatuksen laiminlyöntiin, vanhemmuuden ohenemiseen ja vanhempien neuvottomuuteen on kiinnitetty entistä enemmän huomiota. (Bardy 2001, 12–13.) Lastensuojelun toimenpiteitä tarvitsevissa perheissä on havaittu, että vanhemmilla ilmenee usein kyvyttömyyttä asettaa lapsen edut omien tarpeiden edelle (Saarnio 2004, 245–246).

Kasvatus ja vanhemmuus voivat usein saada suorittamisen ja ammatillisuuden leiman, mikä ei kuitenkaan ole oleellista vanhemmuudessa. Media voi antaa vääristä kuvaa vanhemmuudesta, minkä rinnalla omat kyvyt vanhempana voivat tuntua rajallisilta. Vanhemmat, jotka kokevat ongelmia lapsensa kanssa näkevät usein itsensä vajaina vanhempina, kasvattajina sekä ihmisinä. (Matin-

lompolo 2007, 104.) Vanhemmat kokevat syyllisyyttä siitä, että lapsen sijais-
huollon myötä olisi kuulunut muuttua paremmaksi ihmiseksi (Streng 2010, 36–
37). Kuva täydellisestä vanhemmuudesta on monen vanhemman mielessä
kohdatessa vastoinkäymisiä, mutta jokaisen tulisi muistaa, ettei täydellistä van-
hemmuutta ole olemassakaan (Matinlompolo 2007, 104).

Sijaishuollon asiakkaina olevat vanhemmat ovat kertoneet sijoituksen herättä-
neen vanhemmissa itsetutkiskelua ja kielteisiä tunteita. Vanhemmat voivat ko-
kea itsensä tulleen leimatuiksi lastensuojelun asiakkuuden vuoksi ja sen kautta
heidän erilaisuutensa korostuu yhteiskunnassamme. Tämä rajanveto tulee nä-
kyväksi, kun kasvatus-, perhe- ja auttamistyöhön erikoistuneet ammattilaiset
esittävät omia näkemyksiään vanhemmuuden mallitarinasta. Jos vanhemmuu-
den kriteerit eivät täytä mallitarinan riittävän hyviä kriteerejä, aletaan keskuste-
lemaan lastensuojelun toimenpiteistä. Auttamistyön ja instituutioiden järjestel-
mien sopimuksilla ja käytännöillä on aina seurauksia ihmisille. Osa näistä seu-
rauksista työntää asianosaiset marginaaliin ja leimaa erilaisuuden. (Kulmala
2006, 69.)

2.3 Vanhemmuuden tukeminen

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja
huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tar-
peellista apua riittävän varhain. Lastensuojelun on tuettava vanhempia, huolta-
jia sekä muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä järjestä-
mällä tarvittavia palveluita ja tukitoimia, jotka ovat apuna lapsen kasvatuksessa
ja huolenpidossa. (Lastensuojelulaki 2007/417a.)

Lastensuojelussa perheiden kanssa tehtävässä työssä keskeisimpinä tavoittei-
na näyttää olevan lapsen sijoituksen ehkäisy sekä vanhemmuuden ja perheen
itsenäisen selviytymisen tukeminen. Tukeminen on kohdistettu järjestämällä
ennaltaehkäisevää toimintaa lapsiperheille, jolloin keskeisellä sijalla on ollut
vanhemmuuden tukeminen. Perheitä on pyritty tukemaan ennen kuin ongelmat
pääsevät monimutkaistumaan ja kasaantumaan. (Saarnio 2004, 241.)

Vanhemmuutta tukeva asiakassuunnitelma on laadittava lastensuojelussa olevan lapsen vanhemmille, ellei sen laatimista pidetä tarpeettomana. Asiakassuunnitelma laaditaan yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa, jolloin suunnitelmaan liitetään myös esimerkiksi päihde- tai mielenterveyskuntoutuksen palveluiden järjestäminen. Suunnitelman laatimisesta on vastuussa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. (Räty 2007, 187.)

Sijoitus aiheuttaa voimakkaan muutoksen lapsen ja vanhemman elämässä ja tähän elämänmuutokseen tarvitsevat tukea sekä lapsi että vanhemmat. Vanhemmilla tulisi olla mahdollisuus saada tukea lapsen sijoituksen aikana voimavarojen löytämiseksi. (Kujala 2003, 11.) Sijoitettujen lasten vanhempien omien kokemusten kautta esiintyy tuen tarvetta sijoituksen aikana muun muassa vertaistuelle, tukihenkilölle ja terapialle. Tukea on toivottu myös sijoituksesta johtuneen kriisin yli pääsemiseksi. (Koivuluoma, Pasanen & Santalahti 2009, 60.) Sijaishuoltoyksikössä olevalle perheelle halutaan tarjota tärkeä rooli lapsen hoidossa ja vanhemmilta toivotaan yhteistyötä kasvatuksellisissa asioissa. Lapselle halutaan turvata tunne, ettei perhe ole häntä hylännyt, vaan on vielä mukana lapsen elämässä. Sijaishuollon aikana on tärkeää ylläpitää tätä asetelmaa. (Klap 2005, 89.)

Vanhemmille tulisi antaa tietoa lapsen kasvun eri kehitysvaiheista ja olla tuke-
massa parempaan vanhemmuuteen (Waldfoegel 2009, 195). Kiintymyssuhdeteo-
rian mukaan vanhemmuuden tukemisen tulisi perustua lapsen tarpeisiin ja nii-
den vastaamiseen. Kiintymystä voidaan lapsen ja vanhemman välillä tukea mo-
nella eri tavalla. Tärkeää on huomioida monipuolisesti lapsen kaikki tarpeet.
Esimerkiksi vanhemman kanssa voidaan työskennellä yhdessä syömistilanteis-
sa, leikkimisessä ja nukkumisessa. Oleellisinta on saada vanhempi huoma-
maan, kuinka hän vastaa lapsensa tarpeisiin ja tämän pohjalta voidaan antaa
konkreettisia ideoita siitä, millä tavalla esimerkiksi syömistilannetta voidaan pa-
ranta ja rauhoittaa. (Saarnio 2004, 247.) Vanhemmille tulisi tarjota tukea omien
tunteidensa käsittelyyn, sekä siihen miten tunnistaa myös lapsen tunteet ja millä
tavoin niihin tulee suhtautua (Novotney 2010).

3 LASTENSUOJELU

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, monipuoliseen ja tasapainoiseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelulain mukaan vanhemmillä on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Viranomaisten tulee tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja pyrkiä tarjoamaan perheelle riittävä apu. (Lastensuojelulaki 2007/417a.) Lastensuojelulaki vastaa pitkälti Lapsen oikeuksien yleissopimusta, joka hyväksyttiin YK:ssa vuonna 1989 ja jota Suomi sitoutui noudattamaan vuonna 1991 (Bardy 2009, 30; UNICEF i.a., 4; Vornanen 2001, 20).

Lastensuojelu koostuu ehkäisevästä sekä lapsi- ja perhekohtaisesta lastensuojelusta (Bardy 2009, 41; Rätty 2007, 19–20; Törrönen & Vornanen 2004, 154). Ehkäisevien lastensuojelupalveluiden tarkoituksena on ehkäistä lasten sekä nuorten syrjäytymistä ja huono-osaisuutta, edistää ja turvata lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tukea vanhemmuutta. Ehkäisevä lastensuojelu ei edellytä perheen lastensuojelun asiakkuutta. Säännöksessä on korostettu ehkäisevän lastensuojelun merkitystä, mutta ei ole rajattu minkälaisia tukitoimia ja palveluja kunnassa järjestetään. Ehkäisevä lastensuojelu voi sisältää erityisen tuen antamista lapselle tai perheelle ilman, että kysymys olisi vielä lapsi- ja perhekohtaisesta lastensuojelusta. (Rätty 2007, 19–20; Törrönen & Vornanen 2004, 154.)

Lapsi- ja perhekohtaiseen lastensuojeluun kuuluu lastensuojelutarpeen selvitys, tukitoimet avohuollon puolella, lapsen kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuollon järjestäminen ja lapselle järjestettävät jälkihuollon palvelut. Sosiaalityö kuuluu myös lapsi- ja perhekohtaiseen lastensuojeluun. (Rätty 2007, 19–20.) Lastensuojelu voidaan ajatella osaksi yksilö- ja perhekeskeistä sosiaalityötä. Sen tarkoituksena on tukea vaikeaan elämäntilanteeseen joutuneita lapsia ja heidän perheitään ongelmatilanteissa, sekä auttaa perheitä kasvamaan tasapainoiseen elämään. Lastensuojeluun liittyy myös lasten ja perheiden taloudellinen tukeminen, julkisten palveluiden turvaaminen ja lasten suojeleminen ympäristön vaaroilta. (Mikkola 2004, 61.)

Perheiden palveluiden tarve on muuttunut viime vuosien aikana. Perheet ovat tietoisempia käytettävissä olevista palveluista ja odotukset palveluiden laatua kohtaan ovat kasvaneet. (Halme, Perälä & Laaksonen 2010, 25.) Velvollisuus ja vastuu tarjota sosiaalihuollon palveluita on kunnalla. Kunnan järjestämisvastuuta on pyritty ensisijaisesti säätämään sosiaalihuoltoa koskevassa lainsäädännössä, joka määrittelee tehtäviä ja toimintavelvollisuuksia kunnalle. Lastensuojelulaissa kerrotaan lapsen tai nuoren kotikunnan olevan vastuussa lastensuojelun järjestämisestä. (Aer 2012, 144–145; Rätty 2010, 108–109.) Lastensuojelun palveluihin sisältyy avohuollon tukitoimet, lasten sijaishuolto sekä lasten ja nuorten jälkihuolto (Lastensuojelun tuloksellisuustarkastuskertomus 2012, 15–17). Palveluiden tavoitteena on tarjota perheille riittävästi tietoa ja tukea, jotta perheiden hyvinvointia voidaan edistää (Halme ym. 2010, 25).

3.1 Sijaishuolto lastensuojelussa

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan sekä kiireellisesti sijoitetun että huostaan otetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella (Lastensuojelulaki 2007/417a). Lapsi, joka on otettu huostaan sosiaalilautakunnan päätöksellä, voidaan sijoittaa sijaishuoltoon. Peruslähtökohta suomalaisessa lastensuojelun sijaishuollossa on se, että se on väliaikaista. (Pösö 2004, 202.) Sijaishuollon tarkoituksena on turvata lapsen hyvinvointi ja tasapainoinen kehitys lapsen omien tarpeiden ja toiveiden mukaan (Lastensuojelun käsikirja 2013a). Näiden pohjalta on valittava lapsen kehityksen kannalta paras vaihtoehto sijaishuoltomuodoksi (Saastamoinen 2008, 27). Valittaessa sijaishuoltopaikkaa täytyy ottaa huomioon sijoitettavan lapsen ikä ja muut lapsen etuun vaikuttavat yksilölliset tekijät (Rätty 2010, 382). Lapsen huostaanotto ja sijaishuolto on lopetettava, kun tarvetta sijaishuollolle ei enää ole eivätkä kriteerit huostaanotolle enää täyty. Tärkeää on myös huolehtia, ettei lapsen etu kärsi sijaishuollon lopettamisesta. (Heinjoki, Heinonen, Kiiskinen, Mikkola, Ollila & Peitsalo 2005, 41.)

Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus kertoo tilanteesta, jossa lapsen kehitys ja terveys on vaarantunut niin pahasti, ettei perheitä ja lapsia kyetä auttamaan riittävästi kunnan järjestämien peruspalveluiden kautta (Heino 2009, 53; Taskinen & Törrönen 2004, 13). Avohuollon tuen tarkoituksena on vahvistaa perheen voimavaroja ja tukea heidän selviytymistä arjesta (Heinjoki ym. 2005, 32). Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus tarkoittaa lapsen väliaikaista sijoittamista kodin ulkopuolelle. Kodin ulkopuolelle järjestetyn hoidon tarkoituksena on tuen tarpeen arvioiminen, sekä sijoitetun lapsen tai perheen kuntoutus. Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus tulisi olla mahdollisimman lyhytaikainen ja se nähdään ensisijaisena tukitoimena huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. (Aer 2012, 75–77.)

Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen on ryhdyttävä vain, jos avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisia, tai jos ne ovat osoittautuneet liian vähäisiksi (Lastensuojelulaki 2007/417b). Huostaanoton perusteet on jaettu kahteen itsenäiseen perusteeseen, eli puutteisiin lapsen kasvuoloissa tai lapsen omaan käyttäytymiseen. Huostaanotossa on aina kyse kokonaisarvion tekemisestä, jolloin yksittäinen menettely esimerkiksi lapsen käyttäytymisessä ei täytä edellytyksiä huostaanottoon. Huostaanottopäätöstä tehdessä on oltava varma, että huostaanotto on paras vaihtoehto lapsen kannalta ja että se turvaa lapsen kehityksen. (Räty 2007, 227–228.)

Edellytyksenä lapsen kiireelliselle sijoitukselle on tilanne, jossa lapsen kehitys ja terveys on välittömässä vaarassa kodin olosuhteiden vuoksi tai lapsi on muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa (Lastensuojelulaki 2007/417a; Räty 2010, 284). Kiireellisessä sijoituksessa sijoitus kestää lähtökohtaisesti alle 30 vuorokautta. Mikäli sijoituksen jatkamiselle ei nähdä syytä, raukeaa päätös sijoituksesta 30 vuorokauden kuluttua. Sijoitusta voidaan jatkaa, jos kiireellisen sijoituksen yleiset kriteerit ovat edelleen voimassa, eikä lapsi voi palata turvalliseen kotiympäristöön. (Aer 2012, 79–80.)

Sijaishuollon muotoja ovat muun muassa ammatillinen perhekoti, perhehoito sekä laitoshuolto tai muu lapsen tarpeiden mukainen sijoitusmuoto (Lastensuojelun Keskusliitto 2004, 12; Saastamoinen 2008, 27). Kunta, joka lapsen sijoit-

taa, on vastuussa siitä, että lapselle valitaan hänen tarpeisiinsa parhaiten vastaava sijaishuoltopaikka. Laitoshuoltoon kuuluu lastensuojelulaitokset, joissa voidaan järjestää lapsen sijaishuoltoa. Paras ratkaisu lapsen sijoitukselle laitoshuoltoon on silloin, kun sijoitus on väliaikainen. (Saastamoinen 2008, 30–31.)

3.2 Lasten ja nuorten jälkihuolto

Lastensuojelulain mukaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on järjestettävä lapselle tai nuorelle jälkihuolto sijaishuollon päättymisen jälkeen. Lastensuojelulain puitteissa kaikki alle 18-vuotiaat ovat lapsia ja nuoriksi määritellään 18–20-vuotiaat, kun lain tarkoittamat jälkihuollon palvelut ovat tarkoitettu alle 21-vuotiaille. Edellytyksiä jälkihuollon järjestämiselle on sijaishuollon päättymisen, joka on kestänyt yhtäjaksoisesti yli kuusi kuukautta. (Lastensuojelulaki 2007/417b; Lammi-Taskula, Karvonen & Ahlström 2009, 12.) Sijaishuollon päättymisen jälkeen lapsen tai nuoren jälkihuollon tarpeen määrittäminen on arvioitavissa lastensuojelullisen tarpeen perusteella (Räty 2007, 391).

Velvollisuus jälkihuollon järjestämisestä päättyy nuoren täyttäessä 21 vuotta, tai mikäli aikaa on kulunut viisi vuotta siitä, kun lapsi tai nuori on ollut viimeksi lastensuojelun asiakkaana (Lastensuojelulaki 2007/417b; Räty 2007, 391). Jos itsenäistynyt nuori tarvitsee vielä tämän jälkeen tukea, on sosiaalityöntekijä vastuussa siitä, että nuorella on tarpeeksi tietoa jälkihuollosta (Nurminen 2011, 10). Sosiaalityöntekijän tulee myös ohjata hänet käyttämään kunnan tarjoamia palveluita, tukitoimia sekä etuusjärjestelmiä (Lastensuojelun käsikirja 2013a). Laki velvoittaa sosiaalilautakuntaa järjestämään jälkihuoltoa jokaiselle nuorelle (Laaksonen 2004b, 12). Jälkihuolto on asiakkaalle vapaaehtoista, joka erottaa sen sijaishuollosta. Mikäli nuori aluksi kieltäytyy jälkihuollosta, on hänellä mahdollisuus tulla takaisin avun piiriin kunnes täyttää 21 vuotta. (Laaksonen 2004a, 256.)

Jälkihuollon tarkoituksena on tarjota nuorelle monipuolista tukea ja huolehtia nuoren perusturvasta, sekä auttaa häntä hakemaan hänelle kuuluvia palveluita (Lastensuojelun käsikirja 2013b). Lapsen tai nuoren asioita hoitavan sosiaali-

työntekijän tulee perehtyä hänen tarpeisiinsa ja suunnitella yhdessä asiakkaan ja hänen verkostonsa kanssa toimiva palvelukokonaisuus, eli jälkihuoltosuunnitelma (Laaksonen 2004b, 19–21; Aer 2012, 95–96). Siinä määritellään tarpeen määrä sekä tavoitteet ja keinot, joilla tavoitteisiin pyritään. Jälkihuoltosuunnitelmaa tehdessä tärkeää on miettiä, mitä nuori tarvitsee ja kuunnella hänen tarpeitaan. Keskeistä jälkihuoltosuunnitelmaa tehdessä on huomioida nuoren oma rooli tavoitteiden asettajana ja toimijana, sekä miettiä millaisia lyhyen ja pitkän tähtäimen suunnitelmia tarvitaan. (Laaksonen 2004b, 19–21.)

Nuoren on tärkeää kokea osallisuutta omien asioidensa hoidossa. Saadessaan tietoa siitä, millaisia palveluita nuorelle on tarjolla ja ottaako hän jälkihuollon palvelut käyttöön vai ei, nuori kokee itsenäistymistä ja itsemääräämisoikeutta. (Kuronen 2013, 67–68.) Parhaimmillaan jälkihuolto mahdollistaa nuoren itsenäisen asumisen ja omista asioista huolehtimisen. Tavoitteena on, että nuori pysyy huolehtimaan opiskelustaan tai työssä käymisestäään ja hän omaa sosiaalisen tukiverkoston. (Laaksonen 2004a, 263.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Teemme yhteistyötä Auta Lasta ry:n Heinäsalmikodin kanssa. Auta Lasta ry on vuonna 1969 perustettu kristillinen lastenkotiyhdistys, johon palvelukeskus Heinäsalmikoti kuuluu. Heinäsalmikoti on 19-paikkainen erityislastenkoti, joka tarjoaa sijais-, avo- ja jälkihuollon palveluja lastensuojelulain mukaisesti. Heinäsalmikoti tarjoaa turvallisen kasvuympäristön Oulun Hietasaarella, jossa asiakkaat saavat tukea kriisitilanteisiinsa. Asiakkaille tarjotaan sekä yksilöllistä että yhteisöllistä ohjausta omaohjaajajärjestelmän mukaisesti. (Auta Lasta ry 2013; Auta Lasta ry 2011, 13.)

Opinnäytetyön aineistonkeruumenetelmänä oli postitse lähetettävä kyselylomake. Kyselylomakkeet lähetettiin kaikille Heinäsalmikodissa sijaishuollossa olevien lasten vanhemmille, jotka ovat tulleet avohuollon tukitoimien, kiireellisten sijoitusten ja huostaanottojen kautta asiakkaiksi Heinäsalmikotiin. Työstämämme kyselylomake, sekä saatekirje lähetettiin Heinäsalmikodin henkilökunnalle, joka toimitti ne vanhemmille. Aineisto kerättiin kesäkuun ja elokuun välisenä aikana. Kyselylomakkeet lähetettiin 12 vanhemmalle ja takaisin saatiin neljä vastausta. Opinnäytetyöhön osallistumisprosentti on 33 %. Taustatietoja kysyttäessä yksi vastaajista kertoi sijoituksen olleen lapselle toinen, kaksi vastaajaa kertoi sijoituksen olevan lapselle ensimmäinen ja yksi kyselyyn osallistuva ei halunnut vastata monesko kyseinen sijoitus lapselle oli. Vastaajat ovat pysyneet opinnäytetyön tekijöille anonyymeina koko opinnäytetyönprosessin ajan.

4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla laadullisen tutkimuksen keinoin Heinäsalmikotiin sijoitettujen lasten vanhempien kokemuksia saadusta tuesta ja palveluista, sekä niiden kehitystarpeista.

Tavoitteena on saada Heinäsalmikodin työntekijöiden tietoon vanhempien kokemukset Heinäsalmikodin asiakkuudesta, sekä kokemusten pohjalta ilmi tulleet kehitystarpeet. Näiden kokemusten pohjalta voitaisiin kehittää Heinäsalmikodin toimintaa.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia kokemuksia vanhemmilla on Heinäsalmikodin tarjoamasta tuesta?
2. Millaisia kokemuksia vanhemmilla on Heinäsalmikodin tarjoamista palveluista?
3. Millaisia kehitysehdotuksia vanhemmilla on Heinäsalmikodin tuen ja palveluiden parantamiseksi?

4.2 Laadullinen lähestymistapa

Tutkimusmenetelmänä käytettiin laadullista tutkimusta, koska tavoitteena oli saada mahdollisimman kokonaisvaltaista tietoa vanhempien näkökulmasta. Todellisen elämän kuvaaminen on lähtökohtana laadullisessa, eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 160; Kylmä & Juvakka 2007, 22–31; Tuomi & Sarajärvi 2009, 85). Siinä korostuvat ihmisten kokemusten, käsityksien sekä motivaatioiden tutkiminen. Myös asenteet, uskomukset sekä muutokset käyttäytymisessä liittyvät laadulliseen tutkimukseen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 49.) Opinnäytetyössä tuotiin esille laadulliselle tutkimukselle tyypillisesti tietoa sijaishuollossa olevien lasten ja nuorten vanhempien kokemuksista.

Laadullisessa tutkimuksessa todellisuus tulisi olla lähellä tutkimuksen tekijää ja tutkimukseen vastaajaa. Oleellista olisi myös huomioida, ettei olemassa ole vain yhtä totuutta tutkittavasta ilmiöstä. (Kylmä & Juvakka 2007, 28–29.) Tärkeää on tutkia kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti, sekä pyrkiä löytämään tai paljastamaan tosiasioita, eikä niinkään todentamaan jo olemassa olevia totuuksia (Hirsjärvi ym. 2009, 160–161; Mäkinen 2005, 188). Opinnäytetyön pohjalta saadaan uutta tietoa tutkittavasta ilmiöstä, sillä Heinäsalmikoti ei ole aikaisemmin kerännyt kokemuksia tuesta ja palveluista sijoitettujen lasten vanhemmilta.

Laadullisessa tutkimuksessa olennaista ei ole tutkimukseen osallistuvien ihmisten määrä, vaan tärkeää on aineiston syvyys ja kestävyys. Määrälliseen tutkimukseen verrattuna laadullisessa tutkimuksessa osallistujien määrä on usein pieni. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85.) Laadullisessa tutkimuksessa ei tavoitella tilastollisia yleistyksiä, vaan sillä halutaan kuvata ilmiöitä ja tapahtumia sekä pyrkiä ymmärtämään tiettyä toimintatapaa (Kiviniemi 2010, 70; Tuomi & Sarajärvi 2009, 85). Olemme tiedostaneet, että vastaajat tulevat vastaamaan omien kokemuksiansa pohjalta ja että kokemukset voivat erota jo olemassa olevasta tiedosta. Kohderyhmä valittiin tarkoituksenmukaisesti ilman satunnaisotantaa, sillä tärkeää on saada tietoa ihmisiltä, joilla on kokemusta tutkittavasta ilmiöstä (Kylmä & Juvakka 2007, 26).

4.3 Aineistonkeruumenetelmänä lomakekysely

Aineisto kerättiin postikyselyllä, joka oli Heinäsalmikodin toive aineiston keräämistäväksi. Heinäsalmikodin työntekijät kertoivat kyseisten asiakkaiden olleen aikaisemminkin kyselylomaketutkimuksen vastaajina ja sen vuoksi kyseinen aineistonkeruutapa nähtiin parhaana vaihtoehtona. Laadullisen tutkimuksen aineistoa voidaan kerätä esimerkiksi havainnoinnin tai haastatteluiden avulla, mutta yksi yleisimmistä tavoista on käyttää aineistonkeruumenetelmänä kyselylomakkeita (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 58; Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Lomakekysely määritellään tiedonkeruutavaksi, jossa vastaajat itse täyttävät heille esitetyn kyselylomakkeen joko valvotusti tai yksinään (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73).

Käytimme kyselylomakkeessa sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä. Kyselylomake tuottaa ensisijaisesti tilastollisesti analysoitavaa, kvantitatiivista tietoa, mutta avointen kysymysten ansiosta kyselylomake kerää myös kvalitatiivista tietoa. Tämän ansiosta aineistosta voidaan saada monipuolisempi ja menetelmät täydentävät toisiaan. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 87.) Avoimet kysymykset antavat vastaajille vapauden itseilmaisuuksiin ja mahdollistavat vahvojenkin mielipiteiden esille tuomisen (Hirsjärvi ym. 2009, 198–199). Tarkoituksena oli käyttää kyselylomakkeessa mahdollisimman paljon avoimia kysymyksiä, jotta tulosten pohjalta saadaan kokonaisvaltaista tietoa asiakkaiden kokemuksista. Koimme, että lomake on raskas vastattavaksi, jos kaikki kysymykset ovat avoimia, joten avoimien kysymyksien lisänä käytettiin myös suljettuja kysymyksiä.

Kyselylomakkeessa ei voida kysyä mitä tahansa kysymyksiä, joihin tutkijan olisi mukavaa tai hyödyllistä saada vastaus, vaan kysymysten tulee olla ongelmanratkaisun kannalta merkityksellisiä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Kyselylomakkeessa kysymykset on rajattu niin, että saamme mahdollisimman spesifiä tietoa opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä. Olemme erotelleet tukeen ja palveluihin liittyvät kysymykset erikseen, sillä tuen tarpeen perusteella etsitään perheen tilannetta helpottavia palveluita ja tuen tarve on aina yksilöllistä. Tuen eri muo-

dot taas eivät välttämättä näyttäytyä asiakkaille tiettyinä palveluina, vaan enemmän käytännön työssä erilaisina tukimuotoina.

Postikyselyn etuna on, että haastateltavat voivat asua pitkienkin matkojen päässä, sillä kysely ei ole sidottu maantieteellisesti. Vastaaja voi myös itse päättää milloin vastaa kyselyyn, koska sitä ei ole ajallisesti sidottu mihinkään hetkeen. (Aaltola & Valli 2007, 106.) Vastaaja voi itse täyttää kyselylomakkeen tai aineisto voidaan kerätä postitse tai puhelimitse (Vilka & Airaksinen 2003, 57; Valli 2010, 103). Kyselylomake on tehokas tapa kerätä tietoa, sillä se mahdollistaa kustannuksien ja aikataulujen melko tarkan suunnittelun (Hirsjärvi ym. 2009, 195). Saimme Heinäsalmikodilta tiedon, että useimmat kyselyyn osallistuvat asiakkaat asuvat Oulun seudun ulkopuolella, jolloin myös kustannussyistä päädyttiin postikyselyyn.

Kyselytutkimuksen toteutukseen liittyy myös heikkouksia. Saatua aineistoa voidaan pitää pinnallisena, eikä tutkija tiedä kuinka vakavasti vastaajat ovat tutkimukseen suhtautuneet, tai miten perillä he ovat ylipäättänsä tutkimuksen aihealueesta. (Hirsjärvi ym. 2009, 195.) Kyselytutkimuksessa vastaajien väärinymmärrykset ovat myös mahdollisia, sillä ei tiedetä ovatko kysymykset olleet vastaajien mielestä ymmärrettäviä (Hirsjärvi ym. 2009, 195; Tuomi & Sarajärvi 2009, 69). Lomakekyselyssä pelkona on vastaajakato, johon vaikuttaa se millainen vastaajajoukko on kyseessä ja kuinka kiinnostavana he pitävät aihepiiriä (Aaltola & Valli 2007, 106; Hirsjärvi 2009, 196). Ilmoitimme yhteystietomme saatekirjeessä, mikäli vastaajilla tulee jotain kysyttävää opinnäytetyöhön liittyen. Heinäsalmikoti kertoi myös olevansa apuna muistuttamassa asiakkaita vastaamaan, jos tarpeeksi kattavia vastauksia ei saada.

Opinnäytetyön tavoitteena oli subjektiivisen näkökulman esille tuominen, eli se kuinka vanhemmat itse kokivat tuen ja palveluiden tarpeen. Valitsimme tutkimukseen teemat, jotka nousivat suoraan tutkimuskysymyksistä. Pehdyimme hyvin kyselylomakkeen tekemiseen ja työstimme kyselylomakkeet. Olimme yhteydessä yhteistyökumppaniimme kysymysten toimivuudesta ja testasimme kyselylomaketta opponijien lisäksi kuudella henkilöllä, joilta saimme ulkopuolisia näkökulmia selkiyttämään kyselylomaketta. Saatekirjeessä ilmoitimme van-

hemmille tekevämme opinnäytetyötä ja kerroimme, että tutkimuksessa käytettävä tieto tulee tuen ja palveluiden kehittämistarkoituksessa Heinäsalmikodille.

4.4 Aineiston analysointi

Tutkimusaineiston analyysi tehtiin käyttämällä analysointimenetelmänä induktiivista sisällönanalyysia (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108). Laadullisessa tutkimuksessa on useita erilaisia analysointimenetelmiä, joista yhtenä käytetään sisällönanalyysia (Bell 1999, 107, Hirsjärvi ym. 2009, 162). Analysointimenetelmänä sisällönanalyysi on perinteinen ja paljon käytetty menetelmä. Sitä voidaan käyttää analysoimaan hyvin monenlaisia tutkimuksia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91.) Aineiston analyysin tarkoituksena on saada aineistoa tiiviimmäksi ja muutettua sitä tutkittavan ilmiön teoreettiseksi kuvaukseksi (Kylmä & Juvakka 2007, 66).

Sisällönanalyysi voidaan jakaa karkeasti sisällön erittelyyn ja sisällön analyysiin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 105). Analyysin avulla aineisto pyritään kuvaamaan yleisellä tasolla ja sanallisesti tiiviissä muodossa. Lopputulokseksi muodostuu tuotos, joka antaa tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman selkeän kuvan. (Kananen 2008, 94.) Sisällönanalyysin avulla tarkastellaan aineistoa sitä eritellen, etsien yhteneväisyyksiä ja eroja sekä tiivistäen saatua informaatiota (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006; Tuomi & Sarajärvi 2009, 109). Sisällönanalyysi on myös tekstianalyysia, jossa tarkastellaan jo valmiiksi tekstimuotoisia tai sellaiseksi muutettuja aineistoja. Tutkittavia aineistoja voivat olla kirjat, haastattelut, keskustelut ja puheet. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Induktiivinen ja deduktiivinen analyysi ovat laadullisen analyysin muotoja. Tässä opinnäytetyössä käytetään induktiivista analyysia, koska aineistoyksiköt on valittu opinnäytetyön tarkoituksen ja tehtävänasettelun mukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95, 108.) Valitsimme opinnäytetyön aineiston analysointiin induktiivisen lähestymistavan, jonka toteutimme kahden teeman, tuen ja palveluiden pohjalta. Lopuksi keräsimme kehitysehdotukset erikseen molemmista teemoista. Valitsimme tämän menetelmän, koska halusimme saada aineistosta olennaisimmat asiat esiin. Induktiivinen menetelmä oli paras aineiston analyysin

muoto opinnäytetyöhön, sillä aikaisemmillä tiedoilla ja teorioilla ei ollu tekemistä aineiston analyysin ja lopputuloksen kanssa.

Induktiivinen analyysi on prosessi, jossa edetään aineiston redusoinnista eli pelkistämisestä aineiston klusterointiin eli ryhmittelyyn ja lopuksi abstrahoidaan eli luodaan teoreettisia käsitteitä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95, 108). Ennen analyysin tekemistä kävimme aineistoa läpi useaan kertaan yksin sekä yhdessä. Näin olennaisimmat asiat ilmenivät helpommin aineistoa tarkastellessa. Analyysin esivaiheessa käytettiin aineiston hahmottamiseen ajatuskarttaa. Ajatuskartan avulla opinnäytetyön tulokset luokiteltiin ala-, ylä- ja pääluokkaan. Tämän avulla pystyttiin keräämään, arvioimaan sekä jäsentelemään ideoita. Ajatuskartan tekeminen auttoi hahmottamaan ilmiötä, sen osia ja niiden välisiä suhteita (Kananen 2008, 59). Ajatuskartan jälkeen pelkistimme aineiston, eli kirjoitimme auki saadut vastaukset ja jaoimme ne tutkimusongelman mukaisesti (Tuomi & Sarajärvi 2009, 101). Tämän jälkeen koodasimme ja ryhmittelimme jäljelle jääneen aineiston, eli etsimme aineistosta yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Lopuksi aineisto abstrahoitettiin, jolloin karsimme kaiken epäolennaisen pois ja jäljelle jääneen tiedon pohjalta muodostimme teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111.)

5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

5.1 Vanhempien kokemukset tuesta vaihtelevia

Vanhempien kokemukset Heinäsalmikodissa saadusta tuesta ja tuen tarpeista olivat vaihtelevasti myönteisiä ja kielteisiä. Vanhemmat kertoivat saavansa tukea palveluiden ohjaamiseen riittävästi. Ohjaus palveluihin koettiin olevan sopivaa vanhempien tarpeisiin nähden, eivätkä he kokeneet tarvetta aktiivisempaan palveluihin ohjaamiseen.

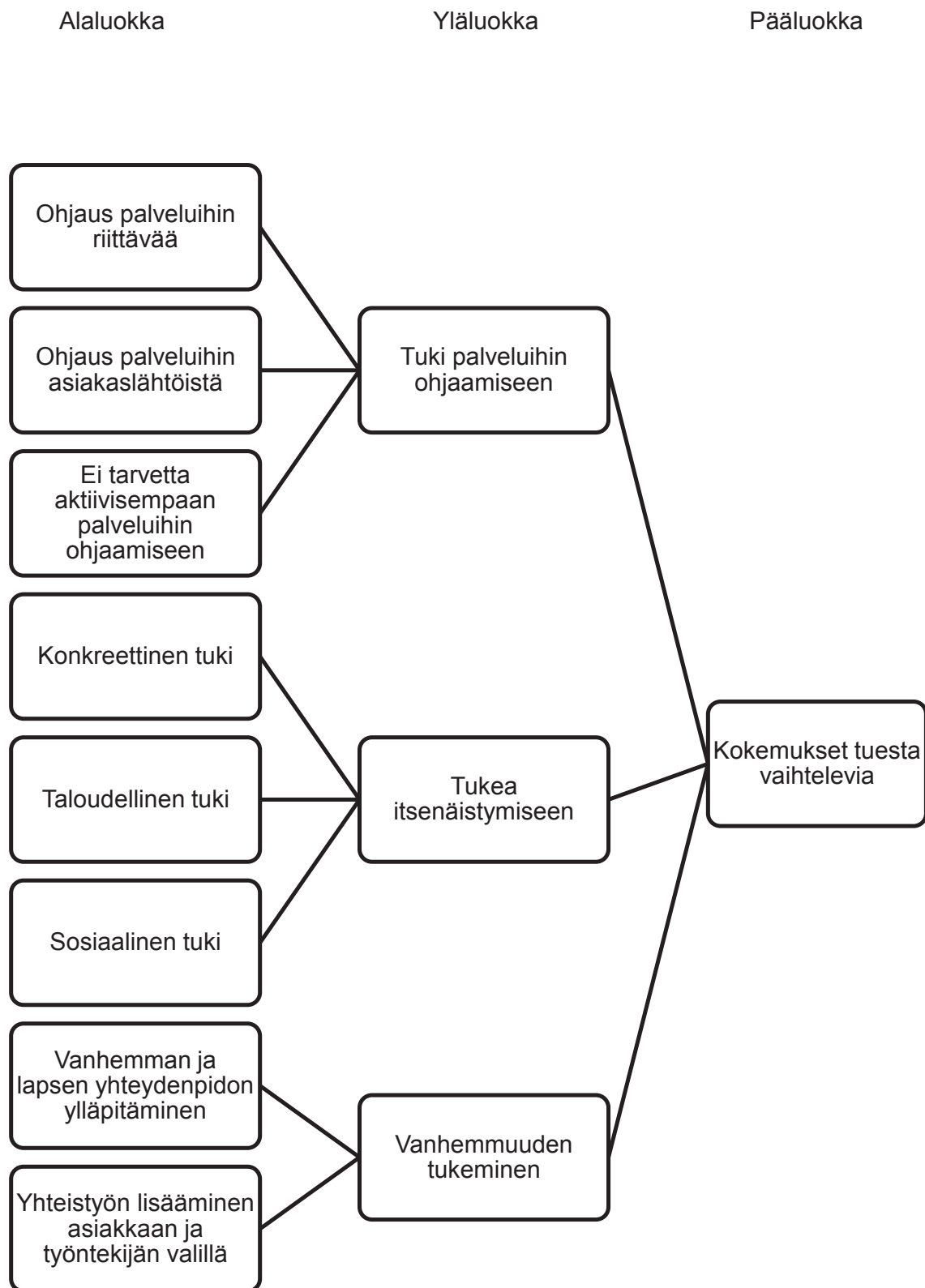
Ihan hyvin yhteydenpito ja kommunikaatio on toiminut.

Vierailen Heinäsalmikodissa usein. En näe lisätuelle tarvetta.

Ei kohta tarvita minkäänlaista tukea muuta kuin opintotukea ja sosiaalisia etuja.

Tulosten pohjalta ilmeni vanhempien toivovan enemmän tukea lapsen itsenäistymisprosessissa. He toivoivat konkreettisia tuen muotoja, taloudellista tukea sekä sosiaalista tukea. Konkreettisella tuen muodolla vanhemmat tarkoittivat apua muuttamiseen liittyvissä asioissa. Taloudellisella tuella he tarkoittivat tukea nuoren asumiseen ja muihin itsenäistymiseen liittyviin menoihin. Sosiaalisen tuen muodoista he toivoivat henkilökohtaista ohjausta, neuvontaa ja tukea arjessa selviytymiseen.

Vanhemmat toivoivat vanhemmuutta tuettavan enemmän. He kokivat, ettei vanhemmuuden tukeminen ollut riittävää ja sitä tulisi lisätä. Kokemuksista ilmeni, että vanhemmat pitivät tärkeänä tapaamisoikeuttaan lapsiin. He korostivat perheen yhteisiä tapaamisia ja yhteydenpitoa. Yhteistyön ylläpitäminen vanhempien ja työntekijöiden välillä nähtiin myös merkittävänä perheen hyvinvoinnille.

Kuvio 1. Vanhempien kokemuksia Heinäsalmikodissa tarjotusta tuesta.

5.2 Vanhempien kokemukset palveluista pääosin myönteisiä

Vanhempien kokemukset Heinäsalmikodissa saaduista palveluista olivat pääosin myönteisiä.

Erittäin hyviä kokemuksia palveluista. Jatkaa samaan malliin.

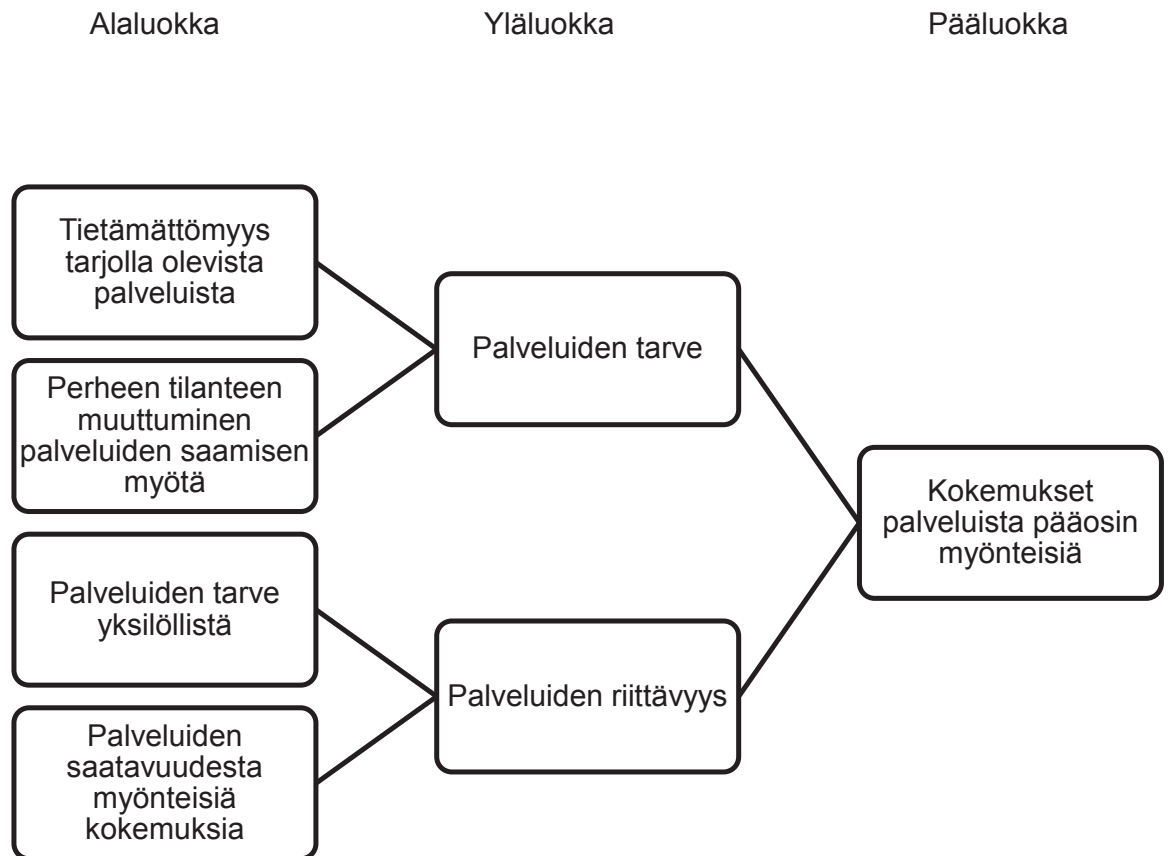
Palveluiden tarvetta tutkittaessa vastaukset osoittivat, että osa vanhemmista oli tietämättömiä millaisia palveluita on tarjolla, eikä perheen tilanne ollut kaikissa tapauksissa parantunut palveluiden saamisen myötä. Vastaajat eivät osanneet kysyttäessä eritellä millaisia palveluita he tarvitsevat nykyisen tilanteen parantamiseksi.

Kyselyn vastaukset osoittivat, että kokemus palveluiden tarpeellisuudesta oli vaihtelevaa. Osa vanhemmista oli tyytyväisiä tähänhetkiseen tilanteeseensa, eivätkä kokeneet tarvitsevansa lisää palveluita. Osa kertoi tarvitsevansa lisää palveluita.

Tarvetta on lastensuojelullisiin palveluihin, jotta saadaan lapsen asiat kuntoon.

Vastauksista ilmeni, että palveluiden riittävydestä oli myönteisiä kokemuksia. Ne palvelut, joita vanhemmat käyttivät ja joiden piiriin he kuuluivat, olivat riittäviä.

Hyviä kokemuksia palveluista, ei tule enää olemaan sijoitusta.

Kuvio 2. Vanhempien kokemuksia Heinäsalmikodissa tarjottavista palveluista.

5.3 Vanhempien kokemusten kautta saadut kehitysehdotukset

Tutkittaessa vanhempien saamaa tukea, palveluita ja niiden toimivuutta ilmeni useita kehitysehdotuksia Heinäsalmikodin toiminnan parantamiseksi. Kyselyt osoittivat, että vanhemmat kokivat tarpeelliseksi saada enemmän tietoa Heinäsalmikodissa tarjottavista tuista sekä palveluista. Toivomuksena oli saada selville millaiseen tukeen ja palveluihin vanhemmat ovat oikeutettuja. Vanhemmat halusivat informaation tuesta ja palveluista olevan helposti esillä.

Tietäisipä mitä palveluita on?!

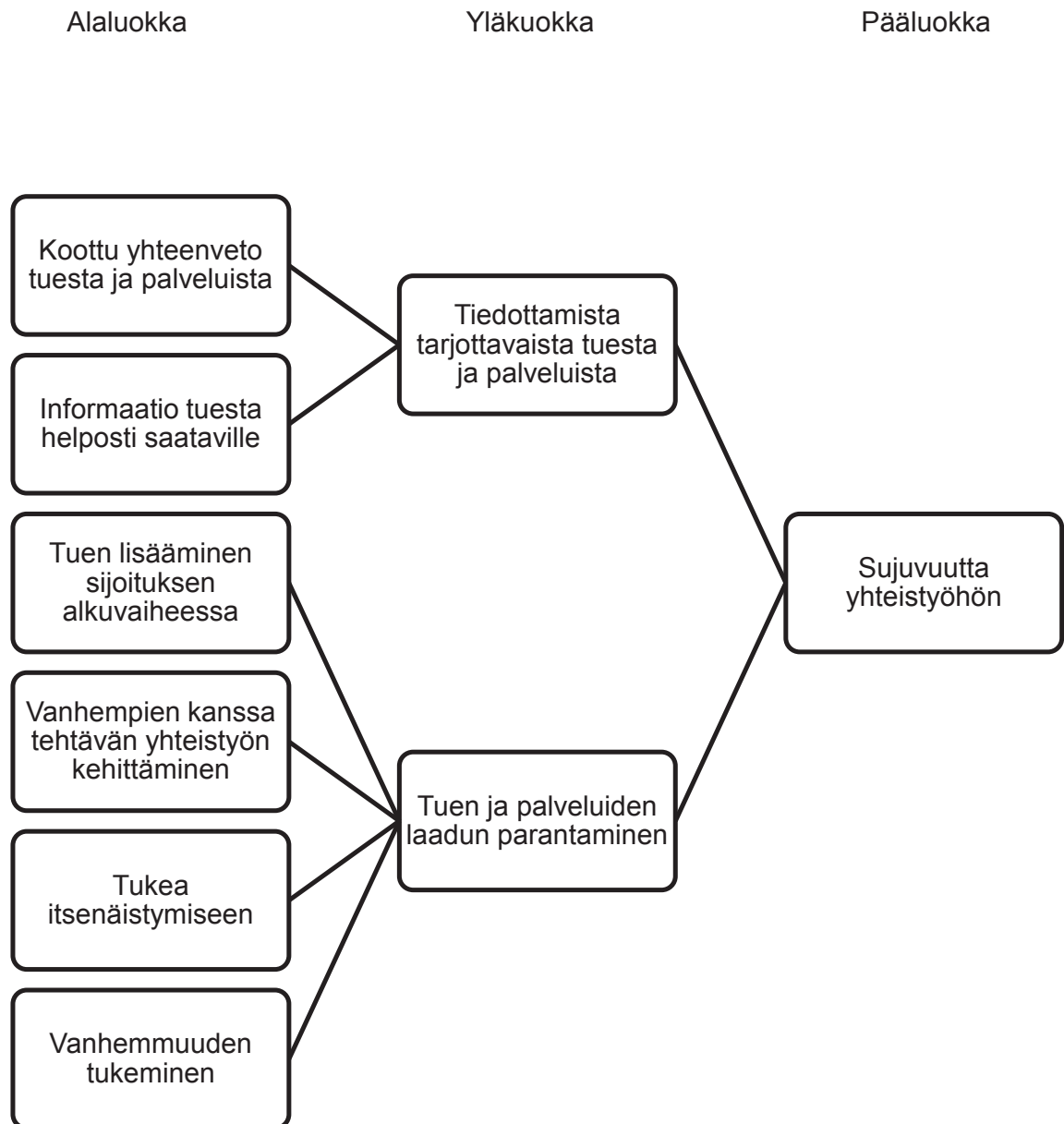
Tarve Heinäsalmikodin tarjoaman tuen ja palveluiden laadun parantamiseksi osoittautui tärkeäksi. Vanhemmat toivoivat, että tukea olisi ollut enemmän sijoituksen alkuvaiheessa. Erityisesti alkuvaiheessa toivottiin kiinnitettävän huomiota vanhempien kuulemiseen, sekä sijoitukseen tulleen lapsen yksilölliseen huomioimiseen. Yhteistyötä Heinäsalmikodin työntekijöiden ja vanhempien välillä haluttiin myös kehittää. Vanhemmat kokivat, että lapsen oli hyvä olla Heinäsalmikodissa ja he olivat tyytyväisiä sen toimintaan.

Paras paikka lapselle!

Vanhemmat toivoivat, että heidän lapsensa itsenäistymistä tuettaisiin enemmän. Jälkihuoltoon tulisi kiinnittää enemmän huomiota, sekä tukea ja palveluita itsenäistymiseen pitäisi tarjota eri muodoissa. Itsenäistymistä toivottiin tuettavan kolmella tasolla: konkreettisesti, taloudellisesti sekä psykososiaalisesti.

Vanhemmuuden tukeminen nähtiin yhdeksi kehityshaasteista. Vanhemmuutta haluttiin tuettavan eri tavoin, mutta vastaajat eivät tuoneet ilmi mikä olisi heille sopivin tapa.

Toivoisin vanhemmuutta tuettavan vaikka miten.

Kuvio 3. Vanhempien kokemusten kautta saadut kehitysehdotukset tuen ja palveluiden parantamiseksi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

1. Vanhempien kokema tuen tarve on aina yksilöllistä. Tuen muodot eivät välttämättä sovi jokaiselle ja sen vuoksi ne täytyy suunnitella asiakaslähtöisiksi. Vanhemmuus koetaan haasteellisena ja sen tukeminen on tärkeää perheen jaksamisen kannalta.

2. Palveluiden riittävyys ei usein riipu asiakkaasta itsestään. Asiakas ei välttämättä tiedä hänelle kuuluvista palveluista, eikä sen vuoksi osaa hakeutua palveluiden piiriin ilman ulkopuolista apua. Palveluiden saaminen antaa vanhemmille myönteisen kokemuksen asioiden etenemisestä.

3. Laadun parantaminen sosiaalialalla on tärkeää koska se vaikuttaa myönteisesti asiakkaiden kokemuksiin. Työntekijöiltä odotetaan osaamista ja tietämystä yksikön tarjoamasta tuesta, yleisesti palvelujärjestelmästä ja asiakkaiden kohtaamisesta. Tämä luo haasteen työntekijälle tuoda tieto lähemmäksi asiakasta. Yhteistyön merkitys korostuu erityisesti sijoituksen alkaessa ja tämän yhteistyön ylläpitäminen on erityisen tärkeää yhteisen tavoitteen loppuun saattamiseksi.

7 OPINNÄYTETYÖN LUOTETTAVUUS JA EETTISYYS

7.1 Luotettavuus

Tehdyn tutkimuksen luotettavuutta on arvioitava, sillä kaikessa tutkimustoiminnassa pyritään välttämään virheitä. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointiin ei ole yksiselitteistä ohjetta. Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa tutkijan puolueettomuus on suuressa asemassa. Se ilmenee esimerkiksi siinä, pyrkiikö tutkija ymmärtämään ja ottamaan vastaan tietoa tiedonantajilta itseltään, vai onko tutkijan omalla näkökannalla vaikutusta tutkimuksen lopputulokseen. Laadullisessa tutkimuksessa tämä on väistämätöntä, sillä tutkija on tutkimusasetelman tulkitsija ja sen luoja. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134–136.)

Opinnäytetyön luotettavuutta voidaan mitata sekä reliabiliteetin että validiteetin kautta. Mittauksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaustuloksen toistettavuutta, ei-sattumanvaraisuutta. (Bell 1999, 103; Mäkinen 2005, 108.) Validius ilmaisee sen, miten hyvin tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä tutkittavan ilmiön ominaisuutta, mitä on tarkoituskin mitata (Hirsjärvi ym. 2009, 231; Mäkinen 2005, 108). Jos opinnäytetyö toistettaisiin samalla menetelmällä sekä vastaajajoukolla, vastaukset tulisivat olemaan todennäköisesti samansuuntaisia ja tämä lisäisi opinnäytetyön reliabiliteettia. Vahvistimme opinnäytetyön validiteettia testatessamme kyselylomaketta opponijillamme sekä ulkopuolisilla henkilöillä.

Kyselylomakkeen avulla saatujen vastauksien luotettavuutta on hankala saada selville, sillä tutkimuksen tekijä ei voi olla varma kuinka hyvin vastaajat ovat ymmärtäneet kysymykset ja kuinka tärkeänä he pitävät tutkimukseen osallistumisesta (Aaltola & Valli 2007, 106; Tuomi & Sarajärvi 69, 75). Postikyselyssä ei myöskään voida olla varmoja kuka kyselyyn on todellisuudessa vastannut (Aaltola & Valli 2007, 106). Haasteena kyselylomakkeen käytössä oli ymmärretäänkö kysymykset oikein ja onko opinnäytetyö näyttäytynyt asiakkaille tärkeänä. Otimme linjan, ettemme analysoi tyhjäksi jätettyjä kohtia, koska emme tiedä ovatko asiakkaat ymmärtäneet kysymystä, vai eivätkö he ole halunneet vastata.

Eräs vastaajista vastasi useampaan avoimeen kysymykseen: ”Mitä se teille kuuluu?”. Jätimme näiden vastausten pohjimmaisena tarkoituksena analysoimatta ja tulkitsimme kyseiset vastaukset vastaamatta jättämiseksi.

Lomakekysely on luotettava aineistonkeruumenetelmä, koska siinä haastattelijan läsnäolo ja tapa kysyä asioita eivät heijastu haastateltavan vastaukseen (Hirsjärvi & Hurme 2009, 49). Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin lomakekyselyä, koska tutkittava aihe on arkaluontoinen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 185). Tulokset olisivat voineet olleet kattavampia, jos opinnäytetyö olisi tehty anonyyminä lomakehaastatteluna vanhemmille, esimerkiksi puhelimitse, mutta tällöin laadullisuus opinnäytetyössä olisi voinut kärsiä haastattelijan läsnäolon vuoksi. Tämän vuoksi päädyimme postitse toteutettavaan lomakekyselyyn ja näin voimme olla varmoja, etteivät ulkopuoliset seikat ole vaikuttaneet opinnäytetyömme tulosten luotettavuuteen.

Opinnäytetyön luotettavuutta varmistettiin käymällä kyselylomakkeiden vastaukset läpi usealla eri tavalla. Alkuperäisiä vastauksia verrattiin saatuihin tuloksiin ja näin vältettiin väärin päätelmien tekeminen. Vastaajien sanomisia ei muutettu lainkaan ja sitaattit kirjoitettiin sanatarkasti mitään muuttamatta tai lisäämättä. Pyrimme lisäämään luotettavuutta kertomalla mahdollisimman tarkasti kuinka aineiston analysointi on toteutettu opinnäytetyössä.

Opinnäytetyön tulokset jäivät suppeiksi ja tämän vuoksi ongelmana oli saatujen vastausten kattava analysointi. Tästä opinnäytetyöstä ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä Heinäsalmikodin toimintaan, mutta tulokset ovat suuntaa-antavia. Luotettavuuden lisäämiseksi käytimme useita eri lähteitä ja valitsimme lähteet kriittisesti. Johdattelevien vastausten välttämiseksi tuen ja palveluiden eri muotoja ei haluttu rajata, vaan vanhemmille haluttiin antaa vapaus itse päättää mitä he haluavat kertoa. Tähän lopputulokseen päädyttiin yhdessä Heinäsalmikodin henkilökunnan kanssa. Liikaa rajatut kysymykset ja vastausmahdollisuudet olivat saattaneet jättää jotain oleellista pois vanhempien vastauksista.

7.2 Eettisyys

Tutkimuksen eettisyyteen sekä tutkijan työssään tekemiin ratkaisuihin vaikuttavat tutkimuksen tulokset ja eettiset kannat. Tätä etiikan ja tutkimuksen yhteyttä kutsutaan tieteen etiikaksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 125.) Laadullisen tutkimukseen sisältyy ristiriita siitä, ettei tutkija voi koskaan olla täysin objektiivinen tutkittavaa asiaa kohtaan. Eettisiä päätöksiä miettiessä, tulisi ihmisen pohtia oman historian ja arvojen vaikutusta päätösten tekoon ja pyrkiä hallitsemaan näitä vaikutuksia. (Aaltola 2010, 18–19; Clarkeburn & Mustajoki 2007, 32; Mäkinen 2005, 10; Partanen 2005, 11; Raatikainen 2006, 93.) Kiinnitimme huomiota opinnäytetyön tuloksia analysoidessa puolueettomuuteen. Varmistimme, ettei oma arvomaailmamme tai mielipiteemme vaikuta tuloksiin analysoimalla tulokset ensin yksin ja sen jälkeen yhdessä.

Tutkimuksen aiheen valinta on jo itsessään eettinen kysymys. Eettisyyttä aiheen valintaan voidaan pohtia siitä näkökulmasta, miksi tutkimukseen ryhdytään ja kenen ehdoilla aihe valitaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 129.) Opinnäytetyön aihe on tutkimuseettisesti perusteltu, sillä olemme saaneet pyynnön opinnäytetyön tekemiseen Heinäsalmikodista, jossa asiakkaiden kokemuksien esiintuominen nähtiin tärkeänä.

Opinnäytetyötä tehdessä ilmoitimme lomakehaastattelun saatekirjeessä osallistumisen olevan vapaaehtoista, sekä kerroimme millaisessa opinnäytetyössä he ovat mukana ja mihin tarkoitukseen aineistoa käytetään. Tutkimuseettisinä periaatteina ihmistieteissä pidetään itsemääräämisoikeutta, yksityisyyden kunnioittamista ja vahingoittumattomuutta. Itsemääräämisoikeutta tutkimuksessa ilmentää se, että vastaajat saavat itse päättää osallisuudestaan tutkimukseen. (Kuula 2006a, 61–62; Perttula 2008, 137.) Myös tutkittavien informointi on tärkeää ja heille on kerrottava tutkimuksen perustiedot sekä mihin tarkoitukseen tutkimusta käytetään (Kuula 2006a, 61–62).

Yksi tutkimuksen tärkeimmistä normeista on yksityisyyden kunnioittaminen, joka on säädetty myös laissa. Jokaisella ihmisellä on oma ymmärrys yksityisyydestään sekä koskemattomuudestaan, eikä toisen ihmisen kokemusta yksityisyy-

den loukkaamisesta pystytäkään mittaamaan. Yksityisyys ja sen rajat määrittävät hyvin yksilöllisesti eri tavoin riippuen tilanteesta, ajasta, sukupuolesta, iästä sekä henkilön kulttuurisesta taustasta. (Kuula 2006b, 124.) Vastaajien yksityisyyden suoja on otettu huomioon opinnäytetyötä tehdessä ja vastaajat ovat pysyneet koko prosessin ajan anonyymeinä opinnäytetyön tekijöille. Anonymiteetti rohkaisee tutkittavia puhumaan avoimesti ja helpottaa näin tietojen keräämistä (Mäkinen 2005, 114). Kaikki ihmiset kokevat yksityisyytensä rajat eri tavoin ja tämän vuoksi ei voida olla varmoja kuinka haastavana vastaajat olisivat kokeneet aineistonkeruumenetelmänä esimerkiksi teemahaastattelun.

Yksi tutkijan tärkeistä tavoitteista on varmistaa, etteivät tutkimukseen osallistuvien henkilöiden tiedot joudu väärin käsiin. Tutkimuksen avulla kerättyjä tietoja ei saa näin ollen luovuttaa viranomaisille tai muille tahoille, jotka voivat käyttää tietoja heitä koskevaan päätöksentekoon. Yksityisyydestä huolehtii myös tietosuojalaki. Toinen tärkeä huomioitava asia on estää kyselyyn vastanneiden henkilöiden tunnistaminen tutkimusteksteistä. (Kuula 2006b, 127.) Säilytämme lomakekyselyt hallussamme opinnäytetyön valmistumiseen sekä hyväksymiseen saakka, jonka jälkeen ne hävitetään. Näin varmistamme, ettei tietoja käytetä väärin.

Aineiston analysointiprosessin tulisi olla mahdollisimman avoin sekä tehty eettisesti oikein. Analyysiprosessissa tutkijan on oltava avoin uusille näkemyksille ja pystyttävä etsimään uusia tapoja ilmi tulevien asioiden hahmottamiseksi. Tutkijan on pyrittävä näkemään asioita myös uudella tavalla. Myös se, miten aineistoa tuodaan esille ja kuinka se kirjoitetaan, on eettisesti tärkeä kysymys. (Gordon 2006, 247–248.) Tulosten analyysiprosessi on kirjoitettu auki opinnäytetyöhön. Aineiston analyysivaiheessa toimittiin mahdollisimman objektiivisesti ja asiakkaiden kokemukset ilmenevät tuloksissa samalla tavoin kuin alkuperäisissä kyselylomakkeissa.

8 POHDINTA

Opinnäytetyö on Heinäsalmikodin toiminnan kannalta merkityksellinen, koska työntekijät saavat ajankohtaista ja asiakaslähtöistä tietoa toiminnastaan. Tämä on tärkeää, kun kehitetään sosiaalialan palveluita, sillä yhteiskunnalliset muutokset haastavat työntekijöitä vastaamaan perheiden muuttuneisiin tarpeisiin. Näihin kehitystarpeisiin vaikuttamalla Heinäsalmikodin toiminta palvelee paremmin vanhempien toiveita ja tarpeita. Lisäksi tietoa voidaan hyödyntää, kun pohditaan tuen ja palvelujen tarvetta heti sijoitusprosessin alkamisesta sen päättymiseen.

Opinnäytetyön pyrkimyksenä oli tuottaa mahdollisimman luotettavaa tietoa tutkittavasta aiheesta. Tutustuimme lähdeaineistoon huolellisesti ja valitsimme käyttämämme lähteet kriittisesti. Ymmärrämme prosessin kautta paremmin lastensuojelun asiakkaiden näkemyksiä sekä tuen ja palveluiden kokonaiskuvaa asiakkaan näkökulmasta. Opinnäytetyön tekeminen on kehittänyt omaa ammatillista arviointikykyämme lastensuojelun asiakkaiden kokemusten huomioimisessa. Prosessin myötä kehityimme tulevana sosiaalialan ammattilaisina ja osaamme jatkossa kehittää omaa työskentelyämme asiakaslähtöisemmäksi. Lastentarhanopettajan virkakelpoisuuden saadessa pyrimme lapsen kasvun ja kehityksen turvaamisen ohella kiinnittämään huomiota enemmän perheiden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Lasten ja perheiden tuen ja palveluiden tarpeen tutkiminen heidän omasta näkökulmastaan mahdollistaa perheiden hyvinvoinnin edistämisen palvelujärjestelmässämme. Perheen hyvinvoinnin kehityksestä tulee saada laadullisilla menetelmillä luotettavaa tietoa. Ajankohtaisina aiheina on sosiaali- ja terveystalouden uudistus ja sen vaikuttavuus lastensuojelun palveluihin. Myös kuntauudistuksella on oma osuutensa ja vastuunsa pystyä tuottamaan toimivia lastensuojelullisia palveluja ja helpottamaan lastensuojelun tilaa. Kunta- ja palvelurakennemuutoksen tavoitteena on pyrkiä turvaamaan palveluiden saatavuus kohtuullisin kustannuksin riippumatta asiakkaan asuinpaikasta. Tämän osuutta

lastensuojeluun on vielä hankala nähdä, mutta pidemmällä tähtäimellä sen vaikuttavuus tullaan näkemään.

Vanhempien kokemukset tuen tarpeista tulisi ymmärtää heidän elämäntilanteensa ja jaksamisensa kautta. Vanhemmilla ei ole välttämättä voimavaroja toimia ja vaatia itselleen tarvitsemiansa tukea ja palveluja. Näemme työntekijöiden roolin erittäin tärkeänä helpottamassa asiakkaan tilannetta. Vanhemmilla, joilla on ollut useita vastoinkäymisiä elämässään saattaa olla hankalaa pyytää apua ja tukea sen hetkiseen tilanteeseensa, siksi työntekijän olisi hyvä tunnistaa vanhempien tuen tarpeet ja osata toimia ammattitaitoisesti asiakastilanteessa.

Olisi ollut tärkeää saada tietoon myös useamman kerran sijoitetun lapsen vanhempien tuen ja palveluiden tarpeet, mutta vain yksi vastaajista kertoi kyseisen sijoituksen olleen hänen lapselleen toinen. Näin ollen emme päässeet tutkimaan jo useita kertoja sijoituksessa olleiden lasten vanhempien kokemuksia. Tämä sai ajattelemaan, mikseivät vanhemmat, joiden lapsi on ollut useasti Heinäsalmikotiin sijoitettuna vastanneet kyselyyn. Kokivatko he, että opinnäytetyö oli turha, tai että heillä ei ollut antaa kokemuksistaan uutta tietoa. Voi myös olla, että vanhemmat halusivat tietoisesti olla osallistumatta kyselyyn tai heillä ei ehkä ollut kiinnostusta tai voimavaroja vastata.

8.1 Tulosten vertailua aikaisempiin tutkimuksiin

Vertailimme saamiamme opinnäytetyön tuloksia yhteen väitöskirjaan ja kahteen aikaisemmin tehtyyn opinnäytetyöhön. Opinnäytetyöt koskivat huostaan otettujen lasten vanhempien kokemaa tukea, tuen tarpeita, vanhemmuutta ja lastensuojelun palveluita. Opinnäytetyömme tulokset osoittautuivat samankaltaisiksi ja näin saimme opinnäytetyömme luotettavuudelle vahvistusta. Vertailllessamme opinnäytetyön pohjalta saatuja keskeisimpiä tutkimustuloksia suhteessa aikaisempiin tutkimuksiin yhtäläisyytenä ilmenee nuoren itsenäistymisen tukeminen, vanhemmuuden tukeminen ja tiedon lisääminen, eli mistä asiakas voi hakea tietoa ja tukea vaikeaan tilanteeseensa. (Talja 2013, 30; Koivuluoma ym. 2009, 61–64.)

Opinnäytetyömme ja Taljan tutkimustuloksien pohjalta ilmenee paljon yhtäläisyyksiä. Tukea tarvittiin jälkihuollossa ja nuoren itsenäistymisen tukemisessa, sekä tapaamisoikeuksien lisäämisessä (Talja 2013, 30). Vanhemmat olisivat kaivanneet taloudellista tukea ja tukea vanhemmuuteen. Tutkimukseen osallistuneet kertoivat, etteivät olleet saaneet tietoa mistä he voisivat hakea apua ja tukea vaikeaan tilanteeseensa. Samat tuen tarpeet toistuivat omissa tuloksissamme. Koivuluoman, Pasasen ja Santalahden tutkimustuloksissa lasten vanhemmat kertoivat, etteivät he tarvitse enää tukea. (Koivuluoma ym. 2009, 61–64.) Samoja vastauksia esiintyi myös tässä opinnäytetyössä.

Hurtig käsitteli väitöskirjassaan lasten oikeuksia saada suojelua sekä lastensuojelun tehtävää lasten viimesijaisena auttajana. Hurtig kertoi yhteistyösuhteen työntekijän ja vanhemman välillä olevan merkityksellinen tavoitteiden saavuttamisessa. Tutkimuksen pohjalta ilmeni, että ensisijainen tavoite lastensuojelun työntekijöillä oli auttaa perheitä asioissa, joissa vanhemmat kokivat tarvitsevansa tukea. Vanhempien saamat myönteiset kokemukset palveluista ovat selkeitä työn onnistumisen kriteerejä. (Hurtig 2003, 158–159.) Opinnäytetyössämme ilmeni jokaisen vanhemman olevan tyytyväinen Heinäsalmikodin toimintaan. Myös yhteistyö näyttää sujuvan vanhempien ja työntekijöiden välillä hyvin, mutta sitä kannattaa vanhempien mielestä myös lisätä.

8.2 Jatkotutkimusmahdollisuudet

Opinnäytetyötä tehdessä huomasimme jatkotutkimusideoita liittyen Heinäsalmikodin toiminnan parantamiseen sijaishuollon asiakkaiden näkökulmasta. Ehdotuksena olisi tehdä tutkimus, jossa otettaisiin huomioon lasten ja nuorten kokemuksia tuesta sekä palveluista. Tällöin saataisiin laajempi näkökulma asiakkaiden kokemuksista. Jatkotutkimuksen mahdollisuutena olisi ennaltaehkäistä tulevia asiakkuuksia ja olla antamassa kattavaa tukea sekä palveluita sijoituksen alkuvaiheessa.

Toinen jatkotutkimusmahdollisuus ilmeni tulosten pohjalta. Vanhemmilla oli toive parantaa yhteistyötä ja informaation kulkua Heinäsalmikodissa. He halusivat myös saada tietää minkälaista tukea ja palvelua olisi tarjolla ja että tämä informaatio olisi helposti saatavilla. Tästä voisi tehdä tuotepohjaisen opinnäytetyön, johon olisi kerätty tietoa Heinäsalmikodissa tarjottavasta tuesta ja palveluista. Kootusta tuen ja palveluiden yhteenvedosta voisi jatkojalostaa paikkakohtaisen työvälineen sosiaalityötä tekeville lastensuojelutyöntekijöille.

LÄHTEET

- Aaltola, Juhani 2010. Filosofia, tiede, ymmärtäminen. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Metodien valinta ja aineiston keruu. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 12–28.
- Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 102–126.
- Aer, Janne 2012. Lastensuojeluoikeus. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Aldén, Bengt & Mission, Ioannis 2006. Miten perheyhteys luodaan? Teoksessa Jorunn Hansson & Christina Oscarsson (toim.) Onnellinen lapsuus, kirja vanhemmille. Helsinki: Otava, 30–31
- Auta Lasta ry 2011. Heinäsalmi infisivu. Auta Lasta ry:n julkaisu. Joulukuu 2011.
- Auta Lasta ry 2013. Heinäsalmikoti. Etusivu. Viitattu 15.11.2013.
<http://www.autalasta.fi/>
- Bardy, Marjatta 2001. Huoli lapsuudesta ja vanhemmuudesta. Teoksessa Marjatta Bardy, Minna Salmi & Tarja Heino. Mikä lapsiamme uhkaa? Suuntaviivoja 2000-luvun lapsipoliittiseen keskusteluun. Helsinki: Stakes, 13–19.
- Bardy, Marjatta 2009. Lapsuus, aikuisuus ja yhteiskunta. Teoksessa Marjatta Bardy (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 16–47.
- Bell, Judith 1999. Doing Your Research Project. A guide for first-time researchers in education and social science. Buckingham: Open University Press.
- Clarkeburn, Henriikka & Mustajoki, Arto 2007. Tutkijan arkipäivän etiikka. Tampere: Vastapaino.
- Gordon, Tuula 2006. Naistutkimus ja eettisyyden teoriat ja käytännöt. Teoksessa Jaana Hallamaa, Veikko Launis, Salla Lötjönen & Irma Sorvalli

- (toim.) Etiikkaa ihmistieteille. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 241–257.
- Halme, Nina; Perälä, Marja-Leena & Laaksonen, Camilla 2010. Yhteistyöinterventtioiden vaikuttavuus lapsiperhepalveluissa. Järjestelmällinen katsaus. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Heinjoki, Heli; Heinonen, Hanna; Kiiskinen, Pirjo; Mikkola, Kaija; Ollila, Kari & Peitsalo, Peter 2005. Tavoitteena hyvä sijoitus – haaste avohuollon ja sijaishuollon yhteistyölle. Teoksessa Sari Laaksonen & Martti Kempainen (toim.) Oljista, risuista vai tiilestä? Artikkeleita hoidon laatua tukevista tekijöistä sijaishuollossa. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto ry, 31–45.
- Heino, Tarja 2009. Lastensuojelun tilastot, asiakkaat ja palvelut. Teoksessa Marjatta Bardy (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 52–76.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2009. Tutkimushaastattelu- Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hurtig, Johanna 2003. Lasta suojelemassa – etnografia lasten paikan rakentamisesta lastensuojelun perhetyön käytännöissä. Lapin yliopisto. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Väitöskirja.
http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/66711/Johanna_Hurtig_v%C3%A4it%C3%B6skirja.pdf?sequence=1
- Järvinen, Ritva; Lankinen, Aila; Taajamo, Terhi; Veistilä, Minna & Virolainen, Arja 2012. Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea. Helsinki: Edita.
- Kananen, Jorma 2008. KVALI Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOY.
- Kiviniemi, Kari 2010. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Juhani Aaltonen & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Metodien valinta ja aineiston keruu. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuk-

- sen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 70–85.
- Klap, Kaija 2005. Perheen merkitys sijoitetun lapsen kuntoutumisprosessissa. Teoksessa Sari Laaksonen & Martti Kempainen (toim.) Oljista, riisuista vai tiilestä? Artikkeleita hoidon laatua tukevista tekijöistä sijaishuollossa. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto, 79–107.
- Koivuluoma, Kirsi; Pasanen, Jenni & Santalahti, Niina 2009. Huostaanotettujen lasten vanhempien kokemuksia tuesta ja tuen tarpeista huostaanottoprosessin aikana. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17820/jamk_1237967730_9.pdf?sequence=2
- Kujala, Virpi 2003. Jaetun vanhemmuuden mahdollisuudet. Sijoitettujen lasten vanhempien ryhmätoiminnan opas. Helsinki: Sininauhaliitto.
- Kulmala, Anna 2006. Kerrottuja kokemuksia leimatusta identiteetistä ja toiseudesta. Tampereen yliopisto. Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Akateeminen väitöskirja.
<http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67610/951-44-6615-2.pdf?sequence=1>
- Kuronen, Orvokki 2013. Jälkihuollon asiakkaan kokemukset sosiaalityön kontekstissa. Lapin yliopisto. Sosiaalityö. Pro gradu – tutkielma.
<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/88824/Kuronen.Orvokki.pdf?sequence=2>
- Kuula, Arja 2006a. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Gummerus.
- Kuula, Arja 2006b. Yksityisyyden suoja tutkimuksessa. Teoksessa Jaana Hallamaa, Veikko Launis, Salla Lötjönen & Irma Sorvali (toim.) Etiikkaa ihmistieteille. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 124–140.
- Kylmä, Jari & Juvakka, Tarja 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.
- Känkänen, Päivi 2009. Siirtymät sijaishuollossa -hetkiä ja ikuisuuksia. Teoksessa Marjatta Bardy (toim.) Lastensuojelun ytimissä. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, 232–240.

- Laaksonen, Sari 2004a. Huostaanotto, sijaishuollon ja jälkihuollon laatu. Teoksessa Annamaija Puonti, Tuula Saarnio & Anne Hujala (toim.) Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi, 256–264.
- Laaksonen, Sari (toim.) 2004b. Jälkihuolto-opas. Lastensuojelun Keskusliitto. Sijaishuollon neuvottelukunnan julkaisuja 17. Helsinki: Gummerus.
- Lammi-Taskula, Johanna; Karvonen, Sakari & Ahlström, Salme (toim.) 2009. Lapsiperheiden hyvinvointi. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus.
- Lastensuojelun Keskusliitto 2004. Valtakunnalliset sijaishuollon laatukriteerit. Sijaishuollon neuvottelukunnan julkaisuja 18. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto ry.
- Lastensuojelun Keskusliitto 2005. Lapsen hyvä elämä 2015. Lapsen maailma 4/2005, 17–23. Iisalmi: IS-Print. Viitattu 9.10.2013.
http://www.lskl.fi/files/208/lapsen_hyva_elama.pdf
- Lastensuojelulaki 2007/417a. 12.2.2010. Viitattu 14.3.2013.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search\[type\]=pika&search\[pika\]=lastensuojelu](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search[type]=pika&search[pika]=lastensuojelu)
- Lastensuojelulaki 2007/417b. 13.4.2007. Viitattu 25.9.2013.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search\[type\]=pika&search\[pika\]=lastensuojelu](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search[type]=pika&search[pika]=lastensuojelu)
- Lastensuojelun käsikirja 2013a. Sijaishuolto. Sosiaaliportti. Viitattu 10.10.2013.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/sijaishuolto/>
- Lastensuojelun käsikirja 2013b. Jälkihuolto. Sosiaaliportti. Viitattu 2.9.2013.
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/jalkihuolto/#otsikko1>
- Lastensuojelun tuloksellisuustarkastuskertomus 2012. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 6/2012. Viitattu 15.11.2013.
http://www.e-julkaisu.fi/vtv/lastensuojelu/pdf/6_2012_lastensuojelu_netti.pdf
- Leinonen, Jenni 2004. Families in struggle- Child Mental Health and Family Well-being in Finland During the Economic Recession of the 1990s: The Importance of Parenting. Stakes Research Report 143. Väitöskirja. Helsinki: Gummerus.

- Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a. Vanhempainnetti. Tietokulma. Vanhemmuus ja kasvat. Vanhemmuus muuttaa elämää. Viitattu 18.9.2013.
http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/
- Martsola, Riitta 2006. Lapsiaikuisia ja aikuislapsia. Teoksessa Elina Hermanson & Riitta Martsola (toim.) Aikuinen vanhemmuus. Katoavan kasvatuksen jäljillä. Helsinki: Kirjapaja Oy, 37–48.
- Matinlompola, Unto 2007. Vanhemmuus ei ole ammatti. Teoksessa Kaarina Määttä (toim.) Helposti särkyvää. Nuoren kasvun turvaaminen. Helsinki: Kirjapaja, 104–118.
- Mikkola, Matti 2004. Lastensuojelu ja eurooppalaiset ihmisoikeudet. Teoksessa Annamajja Puonti, Tuula Saarnio & Anne Hujala (toim.) Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi, 61–76.
- Mäkinen, Olli 2005. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi
- Novotney, Amy 2010. Better parenting. American Psychological Association. Viitattu 21.10.2013. <http://www.apa.org/monitor/2010/12/better-parenting.aspx>
- Nurminen, Kirsi-Marja 2011. Jälkihuolto on nuoren oikeus. Perhehoito 6/2011, 10-11. Viitattu 7.10.2013.
http://www.perhehoitoliitto.fi/julkaisut/phlehti6_11/jalkihuolto.pdf
- Partanen, Irmeli 2005. Arvot ja eettiset periaatteet toiminnan kulmakivenä - dialogi sijaishuollon käytännön ja Martti Lindqvistin ajatusten välillä. Teoksessa Sari Laaksonen & Martti Kemppainen (toim.) Oljista, riisuista vai tiilestä? Artikkeleita hoidon laatua tukevista tekijöistä sijaishuollossa. Helsinki: Lastensuojelun Keskusliitto, 7–30.
- Perttula, Juha 2008. Kokemus ja kokemuksen tutkimus: Fenomenologisen erityistieteen tieteenteoria. Teoksessa Juha Perttula & Timo Latomaa (toim.) Kokemuksen tutkimus. Merkitys-tulkinta-ymmärtäminen. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 115–162.
- Pitkänen, Miia 2011. Vastuun paikka! Vanhempien tukeminen lapsen huostaanotossa. Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 26.

- Pösö, Tarja 2004. Kasvatustyö sijaishuollossa. Teoksessa Annamaija Puonti, Tuula Saarnio & Anne Hujala (toim.) Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi, 202–213.
- Raatikainen, Panu 2006. Voiko ihmistiede olla arvovapaata? Teoksessa: Teoksessa Jaana Hallamaa, Veikko Launis, Salla Lötjönen & Irma Sorvali (toim.) Etiikkaa ihmistieteille. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 93–107.
- Räty, Tapio 2007. Uusi lastensuojelulaki. Helsinki: Edita.
- Räty, Tapio 2010. Lastensuojelulaki: Käytäntö ja soveltaminen. Helsinki: Edita.
- Rönkä, Anna; Malinen, Kaisa & Lämsä, Tiina 2009. Pikkulapsiperheiden arjen paletti. Teoksessa Anna Rönkä, Kaisa Malinen ja Tiina Lämsä (toim.) Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 11–19.
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto. Viitattu 12.9.2013. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>
- Saarnio, Tuula 2004. Perhetyö lastensuojelutyössä. Teoksessa Annamaija Puonti, Tuula Saarnio & Anne Hujala (toim.) Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi, 240–255.
- Saastamoinen, Kati 2008. Lapsen asema sijaishuollossa. Helsinki: Edita.
- Sinkkonen, Jari 2001. Lapsen puolesta. Helsinki: WSOY.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2012. Toimiva lastensuojelu. Väliraportti. Viitattu 14.10.2013. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=5065240&name=DLFE-24702.pdf
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2013. Toimiva lastensuojelu. Viitattu 24.9.2013. http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=6511574&name=DLFE-26809.pdf
- Streng, Noora 2010. Sijaishuollossa olevien lasten vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22968/Streng_Noora.pdf?sequence=1

- Talja, Mervi 2013. Huostaan otettujen lasten vanhempien kokemuksia vanhemmuudesta ja lastensuojelun palveluista. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64384/Opinnautetyo.pdf?sequence=1>
- Taskinen, Sirpa & Törrönen, Maritta 2004. Lastensuojelun käsitteistä ja tilasta. Teoksessa Jeja-Pekka Roos (toim.) Huostaanottokirja. Turku: Design Nurmisaari, 12–20.
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2012. Lastensuojelu 2011. Viitattu 24.9.2013.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90891/Tr26_12.pdf?sequence=5
- Tilastokeskus 2013. Tilastot. Väestö. Perheet. Viitattu 18.9.2013.
<http://tilastokeskus.fi/til/perh/index.html>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Törrönen, Maritta & Vornanen, Riitta 2004. Lastensuojelun ehkäisevä työ. Teoksessa Annamajja Puonti, Tuula Saarnio & Anne Hujala (toim.) Lastensuojelu tänään. Helsinki: Tammi, 154–188.
- UNICEF i.a. YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista. Viitattu 24.11.2013.
http://www.unicef.fi/files/unicef/pdf/LOS_A5fi.pdf
- Valli, Raine 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin -metodin valinta ja aineistonkeruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Juva: PS-kustannus, 103–127.
- Vilén, Marika; Seppänen, Paula; Tapio, Nina & Toivanen, Riikka (toim.) 2010. Kohtaamisia lapsiperheissä. Menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja.
- Vilkka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Tammi.
- Vilkka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Keuruu: Otava.
- Vornanen, Riitta 2001. Lapsen hyvinvointi. Teoksessa Maritta Törrönen (toim.) Lapsuuden hyvinvointi. Yhteiskuntapoliittinen puheenvuoro. Vantaa: Pelastakaa Lapset -Rädda Barnen, 20–40.

Waldfogel, Jane 2009. Prevention and the Child Protection System. The future of children 2/2009, 195–210. Viitattu 21.10.2013.
http://futureofchildren.org/futureofchildren/publications/docs/19_02_09.pdf

Yesilova, Katja 2009. Ydinperheen politiikka. Helsinki: Gaudeamus.

LIITE 1: Saatekirje

SAATEKIRJE

Hei! Olemme Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita. Teemme opintoihimme liittyvää opinnäytetyötä yhteistyössä Heinäsalmikodin kanssa. Opinnäytetyön aiheena on selvittää sijaishuollossa olevien vanhempien kokemuksia tuesta ja palveluista sijaishuolto-prosessin aikana, sekä saada kehittämissuhteita Heinäsalmikodin toiminnan parantamiseksi. Kyselyn tavoitteena on saada tietoa kuinka perheitä tulisi tukea sijoitustilanteessa, jotta uudelleen sijoitusta ei perheen kohdalla tarvittaisi tulevaisuudessa. Aihe on tärkeä, sillä tavoitteena on saada teidän mielipiteenne kuuluviin, jotta Heinäsalmikoti pystyisi kehittämään omaa toimintaansa.

Keräämme aineistoa kyselylomakkeella, johon toivoisimme teidän vastaavan. Aineisto käsitellään luottamuksellisesti, eikä henkilöllisyytenne tule opinnäytetyössämme ilmi. Kyselylomakkeilla kerättyä aineistoa käytetään ainoastaan kyseisessä opinnäytetyössä. Opinnäytetyön valmistumisajankohta on syksynä 2013.

Toivoisimme teidän vastaavan kyselyyn toukokuun loppuun mennessä. Kyselylomakkeet voitte postittaa valmiiksi meille osoitetussa kirjekuudessa. Mikäli teillä on kysyttävää lomakekyselystä, voitte ottaa yhteyttä Heinäsalmikodin henkilökuntaan.

Ystävällisin terveisin

Jasmin Toivanen
jasmin.toivanen@student.diak.fi

Jutta Väisänen
jutta.vaisanen2@student.diak.fi

LIITE 2: Kyselylomakerunko

1. Monesko sijoitus tämä on perheellenne Heinäsalmikodissa?

- 1.
- 2.
- tai useampi

2. Kuinka monta vuotta perheenne lastensuojelunasiakkuus on kestänyt Heinäsalmikodissa?

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8. tai useampi

3. Millaista tukea saitte tullessanne sijaishuollon asiakkaaksi Heinäsalmikotiin?

4. Millaista tukea olisitte toivoneet saavanne tullessanne sijaishuollon asiakkaiksi Heinäsalmikotiin?

5. Millaista tukea tarvitsette tällä hetkellä?

6. Tiedättekö millaista tukea Heinäsalmikoti voi tarjota?

- Kyllä
- Ei

7. Toivoisitteko että vanhemmuutta tuettaisiin Heinäsalmikodissa?

- Kyllä. Millä tavoin?

- Ei

8. Millaisia palveluita perheenne olisi sijoitushetkellä tarvinnut?

Saitteko palveluihin sopivaa ohjausta?

- Kyllä
- Ei

Oliko ohjaus riittävää?

- Kyllä
- Ei

9. Millaisia lastensuojelullisia tukipalveluita perheenne tällä hetkellä käyttää?

10. Mitä kokemuksia perhe on saanut Heinäsalmikodin palveluista?

11. Oletteko mielestänne saaneet kaikki tarvitsevanne tukipalvelut?

Kyllä

Ei

12. Ovatko saadut palvelut parantaneet perheenne tilannetta?

Kyllä

Ei

13. Miten tarjottavia palveluita voitaisiin parantaa?

14. Onko tarvetta täysin uusiin palveluihin?

Kyllä. Millaisiin?

Ei

15. Toivotteko, että Heinäsalmi osallistuisi aktiivisemmin palveluohjauksessa?

Kyllä

Ei

16. Minkälaisia palveluita ja tukea voitaisiin perheellenne tarjota, jotta välttyttäisiin mahdolliselta uudelleen sijoitukselta tulevaisuudessa?

17. Muuta palautetta Heinäsalmikodin henkilökunnalle:

KIITOS VASTAUKSISTA!